

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Analýza důsledků expanze Bank of China na český trh

Analysis of the consequences the expansion

Bank of China on the Czech market

OLOMOUC 2016 Jiří Roszynek

Vedoucí práce: Bc. Martin Lavička, M.A.

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
ROSZYNEC Jiří	Jiráskova 1032, Rychnov nad Kněžnou	F13948

TÉMA ČESKY: Analýza důsledků expanze Bank of China na český trh

TÉMA ANGLICKY: Analysis of the consequences the expansion Bank of China on the Czech market

VEDOUcí PRÁCE: Bc. Martin Lavička, M.A. - ASH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Bakalářská práce se věnuje analýze rozšiřování poboček Bank of China za hranice Čínské lidové republiky. V první části práci se věnuji samotnému vzniku Bank of China, kde už z historického kontextu vyplývá, že banka byla předurčena k tomu, aby byla nejspěšnější čínskou bankou pro expanzi. V této části rozebírám důležité kroky čínské vlády vůči Bank of China a jejich důsledky na tuto instituci. V druhé části práce se zabývám analýzou jednotlivých zahraničních vstupů. Bank of China vstupuje na český trh ke dni 30. 8. 2015, kdy nabyla platnosti smlouva o zřízení české pobočky. Bank of China na český trh vstupuje převážně jako pomoc pro čínské investory, kteří na českém trhu již operují, nebo mají v plánu na náš trh vstoupit. Například čínská investiční skupina CEFC oznámila na schůzce s českým prezidentem (září 2015) investici přesahující 10 miliard Kč. Čínské investice v České republice nabývají na významu, a proto vznik pobočky je logické vyústění těchto investic.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

BELL, Stephen a Hui FENG. The rise of the People's Bank of China: the politics of institutional change. Cambridge: Harvard University Press, 2013, ISBN 376 p.

CHENG, Linsun. Banking in modern China: entrepreneurs, professional managers, and the development of Chinese banks, 1897-1937. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. ISBN 9780521032766.

GRANT, Frederick Delano. The Chinese cornerstone of modern banking: the Canton guaranty system and the origins of bank deposit insurance 1780-1933. Leiden: Brill Nijhoff, 2014, xviii, 360 pages. ISBN 978900427656

GUO, Yong. Banking reforms and monetary policy in the People's Republic of China: is the Chinese central banking system ready for joining the WTO? New York: Palgrave, c2002, xix, 186 p. ISBN 1403900787.

LIN, Justin Yifu. Demystifying the Chinese economy. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, xvii, 311 p. ISBN 0521181747.

SEREGHYOVÁ, Jana. Investice realizované podniky transformačních zemí v zahraničí. Vyd. 1. Praha: Professional Publishing, 2004, 70 s. ISBN 80-86419-65-7.

Podpis studenta: Datum:

Podpis vedoucího práce Datum:

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci/diplomovou práci na téma: „Analýza důsledků expanze Bank of China na český trh“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedl jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne.....

Podpis

Anotace

Cílem bakalářské práce je analýza důsledků expanze Bank of China na český trh. Tematicky se tato práce věnuje čínské bankovní instituci Bank of China a následnému vzniku její první české pobočky. Důvodem výběru tohoto tématu je mé dvouoborové studium čínské filologie a politologie, kde jsem získal různé úhly pohledu na česko-čínské mezinárodní vztahy. V průběhu vzniku této práce se v České republice očekávala historicky první státní návštěva čínského prezidenta.

Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se rozebírá historie a současné podoba čínské bankovní instituce Bank of China. Praktická část se věnuje analýze jednotlivých procesů, které vedly k založení české pobočky. Součástí praktické části je i analýza některých čínských projektů a jejich dopadů na český trh.

Klíčová slova: Bank of China, Nová hedvábná stezka, Námořní hedvábná stezka 21. století, Spolupráce 16+1, expanze čínského bankovníctví

Rád bych poděkoval panu Bc. Martinu Lavičkovi, M. A. za cenné rady, věcné připomínky, vstřícnost při konzultacích a především za jeho trpělivost při psaní mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod	10
Metodika vypracování práce	12
Revize zdrojů.....	14
1. Historie bankovníctví do založení Bank of China.....	15
1.1. Historický vývoj čínského bankovníctví do vzniku republiky	15
1.2. Xinhajská revoluce a založení nové banky.....	16
2. Historie Bank of China.....	18
2.1. Historie Bank of China do založení ČLR	18
2.2. Bank of China do roku 1979	19
2.3. Historie od roku 1979 do roku 1993	19
2.4. Reforma z roku 1993 a problémy s úvěry.....	21
2.5. Vstup Číny do WTO a dopady na bankovníctví	22
2.5.1. Důsledky vstupu Číny do WTO pro Bank of China	22
3. Současná Bank of China.....	26
3.1. Struktura Bank of China	26
3.2. Bank Of China v číslech	27
4. Zahraniční pobočky Bank of China	29
4.1. Hong Kong.....	29
4.2. Velká Británie	30
4.3. USA.....	30
4.4. Maďarsko	31
4.5. Blízký východ	31
5. Cesta k založení pobočky Bank of China v ČR.....	32
5.1. Založení spolupráce 16+1 mezi CEE a ČLR.	33
5.2. Úloha prezidenta Miloše Zemana před založením pobočky	35

5.3. Nová hedvábná stezka a Námořní hedvábná stezka 21. století.....	36
5.3.1. Letecká doprava mezi ČLR a ČR	38
5.3.2. Námořní doprava mezi ČLR a ČR.....	39
5.3.3. Železniční doprava mezi ČLR a Evropou.....	40
5.4. Aktivita investiční skupiny China CEFC.....	41
5.5. Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce.....	43
5.6. Vzájemné propojení jednotlivých aktérů	44
6. Pobočka Bank of China v ČR	47
7. Pohled do budoucnosti.....	49
Závěr	50
Summary.....	51
Seznam zdrojů a literatury	52

Seznam zkratek

BOC	Bank of China
BOCNET	Program pro přístup do internetového bankovníctví Bank of China
CEE	střední a východní Evropa
ČR	Česká republika
ČLR	Čínská lidová republika
HKD	Hongkongský dolar
NHS	Nová hedvábná stezka
RMB/CNY	Čínská lidová měna
USD	Americký dolar
WTO	Světová obchodní organizace

Ediční poznámka

V této práci jsou použita čínská slova, vlastní jména a místní názvy, které jsou psané v čínské transkripci pinyin, výjimkou jsou některé místní výrazy a jména, která jsou v češtině zažitá pod jiným, častěji používaným ekvivalentem. Pokud jsou v práci uvedeny čínské znaky, jsou psány ve své zjednodušené podobě a v závorce je vždy uveden i pinyin včetně tónů.

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou důsledků expanze Bank of China na český trh. Bank of China je celkově čtvrtou největší čínskou komerční bankou, její hlavní specializací je mezinárodní obchod, kterému se věnuje od roku 1905, kdy byla založena dynastií Qing. Během svého vývoje se banka musela přizpůsobit některým zásadním změnám, které byly z velké části důsledkem historických událostí v Číně - pád císařství, vznik republiky, japonská okupace a vznik ČLR. Bank of China se díky těmto událostem stala velmi dynamickou institucí, protože se musela přizpůsobit potřebám jednotlivých vlád, které v Číně od roku 1905 vládly. Zlom přišel až v roce 1978 s Deng Xiaopingem a jeho ekonomickými modernizacemi, které pro ČLR znamenaly nejen konsolidaci čínského bankovníctví, ale hlavně začátek ekonomického růstu.

Čínská ekonomika je v dnešní době největší na světě, a proto roste i počet poboček Bank of China ve světě. Hlavním úkolem pobočky je zprostředkovávání vzájemných investic mezi Čínou a daným regionem. V kontextu založení české pobočky je potom důležitý rok 2014, kdy prezident České republiky Miloš Zeman odletěl do Číny na oficiální státní návštěvu, kde jednal s představiteli Bank of China o možnostech zřízení první pobočky v ČR. V srpnu 2015 byla v Praze pobočka založena a České republice se usnadnila cesta k čínským financím, které byly alokovány v projektech Nové hedvábné stezky, Námořní hedvábné stezky 21. století a Spolupráce 16+1.

V březnu 2016 přijal v rámci těchto projektů čínský prezident Xi Jinping pozvání do České republiky a podepsal obchodní smlouvy s ČR, které ukazují na význam narůstajícího partnerství mezi Českou republikou a ČLR. Během jeho návštěvy došlo k několika demonstracím a ukázalo se, že čínské investice by se mohly stát štěpnou linií české společnosti.

Výchozí hypotézou je: Bank of China se na českém trhu objevuje jako logické vyústění četných čínských investic, zřízení pobočky předznamenává pokračování těchto investic a vytvoření potřebného zázemí pro další investice.

Výchozí výzkumnou otázkou je: Které kroky vedly k úspěšnému založení pobočky Bank of China?

Jedním z důvodů, proč jsem si toto téma vybral, je mé dvouoborové studium. Vzhledem k tomu, že studuji čínskou filologii a politologii, mám k dispozici různé úhly pohledu na čínskou politiku. Během studia jsem pozoroval, že většina mých spolužáků na čínské filologii je pro-čínská, ale na politologii je tomu přesně naopak. Díky této zkušenosti se snažím psát práci maximálně objektivně a interpretovat argumenty příznivců a odpůrců, proto by se práce mohla stát syntetizujícím prvkem obou stran, nebo přinejmenším nadhledem aktuálního dění, které není v literatuře souhrnně analyzováno.

K výběru tohoto tématu mě také inspiroval můj pobyt v ČLR, kde jsem musel řešit problém s Bank of China kvůli „zmražené“ internetové platbě. Jednání o navrácení peněz bylo velmi zdlouhavé a to, co by v ČR trvalo jen pár dní, bylo v Číně naprosto problematické. Začal jsem shánět informace o čínském bankovníctví, abych pochopil, jak funguje a získal peníze zpět, což se mi na základě získaných znalostí podařilo. Specifika čínského bankovníctví mě zaujala a po mém návratu z ČLR se začalo jednat o pobočce Bank of China v ČR.

Metodika vypracování práce

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. První část je psána především jako analýza historických podob banky, vnitřních reforem, vybraných expanzí a současné podoby banky. Součástí teoretické části práce je i interpretace dat získaných z výročních zpráv Bank of China a Lidové banky ČLR (centrální banka Číny), vnitřních analýz Bank of China a průzkumů některých agentur. V teoretické části jsou zařazeny i grafy, které ukazují extrémní nárůst některých bankovních služeb, např. mobilní platby.

Druhá část práce je praktická, z větší části se jedná o analýzu a následnou interpretaci jednotlivých procesů, které vedly k založení první české pobočky Bank of China. Výstupní hodnoty těchto dílčích analýz jsou zaznamenány v tabulkách, které naznačují vzájemné vztahy jednotlivých procesů. V závěru praktické části je použita metoda syntézy, která by měla vést k celkovému pochopení důsledků expanze Bank of China pro český trh.

V první kapitole se práce stručně věnuje historii čínského bankovníctví a důvodům, které vedly qingskou dynastii k vytvoření centrální banky Da Qing. Tato banka byla předchůdkyní Bank of China a její historický vliv na ni je velmi důležitý. Analýza banky Da Qing usnadňuje pochopení celkového konceptu moderního čínského bankovníctví.

Historie Bank of China je popsána v druhé kapitole, kde jsou rozebrány důležité historické milníky a reformní kroky. Kapitola začíná transformací imperialistické banky v banku moderní, v čínské moderní historii se této změně přikládá velmi malý význam, ale je to i přeměna banky, která upevnila výsledný statut Xinhajské revoluce. V této kapitole jsou analyzovány bankovní reformy z roku 1948/1949, modernizace Deng Xiaopinga z roku 1978, bankovní reformy z roku 1993, vstup Číny do WTO a celkové dopady jednotlivých změn na Bank of China a čínské bankovníctví.

Třetí kapitola objasňuje struktury a ekonomické ukazatele Bank of China. Vedení banky je založeno na podobném systému, který se objevuje u západních bank, ale některá čínská specifika z něj dělají zcela unikátní systém. V kapitole jsou interpretována data z žebříčku nejúspěšnějších firem, který byl uveřejněn v časopisu *Forbes*. Bank of China je podle něj celkově hodnocena jako 4. nejúspěšnější společnost světa.

Čtvrtá kapitola se věnuje praktickým příkladům expanze Bank of China do světa. V práci jsou vybrány takové příklady, které byly z nějakého důvodu specifické. V kapitole je nastíněna situace poboček v USA, Velké Británii, Maďarsku a na Blízkém východě. Například pobočka v Hong Kongu má právo vydávat místní měnu. Z pohledu české pobočky je nejdůležitější pobočka v Maďarsku, která byla vzorem pro její založení.

Následující pátá kapitola rozebírá jednotlivé procesy, které vedly k založení pobočky. V době vzniku této práce neexistovala ucelená analýza jednotlivých aktérů, kteří se podíleli na procesu založení české pobočky. Mezi nejvýznamnější procesy a aktéry patří: Spolupráce 16+1 mezi CEE a ČR, politika prezidenta Miloš Zeman, představení projektů Nové hedvábné stezky a Námořní hedvábné stezky 21. století, investiční skupina China CEFC a Smíšená česko-čínská komora. V této kapitole jsou zařazeny dvě tabulky, první naznačuje vzájemné vztahy mezi výše vyjmenovanými aktéry, druhá tabulka se věnuje jejich vztahům k Bank of China.

V předposlední kapitole je představena pobočka Bank of China v ČR, ta byla oficiálně založena 31. 8. 2015 v Praze. V této kapitole je odcitováno několik analytiků, kteří se vyjadřovali k rizikům a přínosům, které by mohly ve spojitosti s novou pobočkou vzniknout. V práci jsou uvedeny argumenty odpůrců i příznivců.

Poslední kapitola nastiňuje pravděpodobný vývoj, kterým by se banka mohla v následujících letech ubírat. V posledních měsících výrazně narůstá vzájemná spolupráce mezi Českou republikou a Čínou, tomuto tvrzení nahrává i nedávná návštěva čínského prezidenta v České republice.

Revize zdrojů

Získávání materiálů pro tuto práci bylo mnohem těžší, než se původně zdálo. Tento klam vytvořily časté zprávy z medií, které vytvořily iluzi o frekventovanosti výskytu Bank of China v odborné literatuře, na kterou se odkazovaly.

Bank of China ale není frekventovaným předmětem české odborné literatury. V české odborné literatuře existuje několik prací a článků, které se věnují konsolidaci čínského bankovníctví. Například článek *Peripetie a úspěchy čínské bankovní reformy* se věnuje čínským ekonomickým modernizacím a jejich dopadům na čínské bankovníctví, ale v článku chybí konkrétní dopady na jednotlivé banky. Dalším příkladem je publikace *Bankovníctví*, kde je rozebráno několik zásadních informací o čínském bankovníctví, ale opět chybí konkrétnější příklady. Všeobecně tedy platí, že v českých zdrojích se vyskytují obecné informace o čínském bankovníctví, ale v naprosté většině chybí konkrétnější příklady z jednotlivých bank. V souvislosti s nárůstem čínských ekonomických aktivit v ČR je ale pravděpodobné, že Bank of China by se mohla stát tématem nových studií.

V anglické literatuře je tento problém obdobný, protože většina autorů se zaměřuje na některá jiná téma, ale součástí jejich prací jsou konkrétní příklady o Bank of China. Nejzajímavější z nich jsou práce, které se věnují dopadům na bankovníctví po vstupu Číny do WTO, například monografie *The Challenges of WTO entry to China's banking industry*. Podstatným zdrojem při psaní práce byly i oficiální webové stránky banky.

Vzhledem k tomu, že téma práce je aktuální, (např. návštěva prezidenta čínského prezidenta v ČR), mezi důležité zdroje patří i české a zahraniční zpravodajské portály. Důležitým zdrojem při psaní práce byly i reportáže a rozhovory s některými politiky, akademiky, nebo ekonomy na stránkách CCTV, ČT 24 a DVTV. Při psaní této bakalářské práce byly použity zdroje psané anglicky, česky a čínsky.

1. Historie bankovníctví do založení Bank of China

1.1. Historický vývoj čínského bankovníctví do vzniku republiky

Tradice čínského bankovníctví je velmi stará. Číňané byli podle dostupných historických pramenů první národ na světě, který začal používat obdobu papírových¹ bankovek² (交子, Jiāozǐ). Podle některých pramenů toto období zasahuje až do 9. století. Se vznikem bankovek byl ale úzce spojen problém s nárůstem inflace. Na začátku 11. století Číňané vydali velké množství financí na armádu, a proto byl v Číně problém s nedostatkem peněz. Bylo potřeba víc peněz, a proto banky tiskly nové bankovky, které často nebyly kryté zlatem, proto nominální hodnota bankovek nedopovídala jejich reálné hodnotě³. Například v 15. století byla nominální hodnota bankovky až 350 krát nadhodnocena⁴. Bylo nutné udělat finanční reformu, ta ale selhala, proto se Čína v roce 1455 vrátila zpět k placení pomocí mincí. (Bankovníctví 2015)

Problém s finanční správou Číny sužoval i poslední vládnoucí dynastii Qing (清朝, Qīngcháo), která čelila dvěma hlavními finančním problémům. První problém byl spojen s existencí pěti nejednotných měn, které byly mezi sebou velmi obtížně směnitelné. Obchod v rámci jedné země byl velmi obtížný a značně pomalý. Řešením bylo zavedení jednotné společné měny. Druhým problémem byla finanční závislost na cizích mocnostech, které od druhé opiové války (第二次鴉片戰爭, Dì èr cì yāpiàn zhànzhēng) vytvořily v Číně finanční monopol, který silně poškodil čínské bankovníctví. (Georgia 2012: 139-140)

Tyto problémy ale byly vyřešeny v roce 1905,⁵ kdy byla císařským úřadem pro finanční správu⁶(戶部, hù bù) založena centrální banka Hu Bu (大清戶部銀行, Dà qīng hù bù yínháng), která zajistila finanční nezávislost Číny a začala spravovat novou jednotnou měnu. (Cheng 2003: 31) Centrální banka byla nezávislá na ostatních mocnostech, ale musela podléhat císařskému dohledu, a proto byl zaveden systém

¹ Jeden z hlavních důvodů byl nedostatek výrobního materiálu

² Směnky, nebo též bankocetle

³ Bankovky ztrácely na své kupní síle

⁴ V 12. století došlo k hyperinflaci a Čína tak čelila velkému problému

⁵ V některých zdrojích se uvádí i rok 1904.

⁶ V zdroji, z kterého jsem čerpal, se používá - Board of Revenue

„zdánlivě volné ruky“ (官督商办, Guān dū shāng bàn)⁷, který umožňoval qingskému dvoru kdykoliv zasáhnout do vedení banky⁸. V roce 1908 byla banka Hu Bu přejmenována na banku Da Qing (大清银行, Dà qīng yínháng), ale jednalo se pouze o formální změnu názvu. (BOC.cn)

Za chod banky Da Qing byl zodpovědný guvernér, který byl volen císařskou finanční správou, a proto byl plně loajální qingskému dvoru. Spolu s ním se na chodu banky podíleli ředitelé a dozorčí rada, která byla volena akcionáři.⁹ Banka Da Qing fungovala velmi úspěšně, nejenže vyřešila výše zmíněné problémy, ale také spravovala zahraniční pohledávky a císařskou pokladnu. (Georgia 2012: 139-143)

1.2. Xinhajská revoluce a založení nové banky

V roce 1911 proběhla Xinhajská revoluce (辛亥革命, Xīnhài gé mìng), během níž byla svržena dynastie Qing. (Fairbank 1998: 421) Banka Da Qing, která byla symbolem staré vlády, se logicky nemohla stát centrální bankou nové republiky, proto mělo dojít k její faktické likvidaci. Toho si byli vědomi i akcionáři, kteří se likvidaci snažili zabánit, protože měli v bance významné finanční podíly, o které by při zániku banky pravděpodobně přišli. Založili společnou asociaci (大清银行商股联合会, Dà qīng yínháng shāng gǔ liánhé huì),¹⁰ kde definovali společné cíle v případě likvidace banky. (Georgia 2012: 140)

Prvním cílem bylo založit novou banku¹¹, kterou by mohli řídit a podílet se na jejím chodu¹², druhým cílem bylo zachránit prakticky bezcenné akcie z banky Da Qing a kompenzovat je podílem v jiné bance. (Georgia 2012: 140) Své cíle předložili nejvyšším politickým elitám: „Byli jsme u prezidentů¹³ Sunjatsena (孙中山, Sūnzhōngshān) a Yuan Shikaje (袁世凯, Yuánshìkǎi), které jsme požádali o podporu při transformaci

⁷ Systém „zdánlivě volné ruky“ = Tržní obchod pod státní kontrolou

⁸ Tento systém byl rozšířen i v jiných institucích.

⁹ Akcionáři mohli mít podíl v císařských podnicích, ale jejich vliv na vedení byl omezen (viz níže - dozorčí rada)

¹⁰ Asociace už existovala dříve pod jménem (大清银行股东联合, Dà qīng yínháng gǔdōng liánhé huì), ale ta byla spojená s qingským dvorem, a proto se od ní všichni akcionáři distancovali.

¹¹ To bude právě Bank of China

¹² V Da Qing bank existovala císařská kontrola, která je omezovala.

¹³ Období, kdy končil prozatímní mandát Sunjatsenovi

banky Da Qing na banku Bank of China a tak mohli zachovat její dosavadní práva¹⁴ ... "
(Georgia 2012: 153)¹⁵

Jejich cílům nahrával postoj Yuan Sikaje, který prosazoval celkovou reformu bankovníctví, proto potřeboval mít funkční centrální banku. V roce 1912 prosadil, aby byla banka Da Qing přejmenována na Bank of China (中国银行, Zhōngguó yínháng) a následně vnitřně restrukturalizována. Vznikla tak de facto nová centrální banka, která se stala symbolem finanční nezávislosti republiky. (Cheng 2003: 53) Tím, že byla banka přejmenována, veřejnost nevnímala kontinuitu s bankou starou. Spokojeni byli i akcionáři, kteří získali možnost ovlivňovat chod banky, a podařilo se jim zachránit své investice.

¹⁴ Práva centrální banky

¹⁵ 迭经孙袁两大总统后批准，将大清银行改为中国银行，继续中央权力 ... , Dié jīng sūn yáng liǎng dà zǒngtǒng hòu pīzhǔn, jiāng dà qīng yínháng gǎi wéi zhōngguó yínháng, jìxù zhōngyāng quánlì ... (Georgia 2012: 153)

2. Historie Bank of China

2.1. Historie Bank of China do založení ČLR

Po úspěšné transformaci začala Bank of China¹⁶ operovat se zahraničními finančními pohledávkami a plnit povinnosti centrální banky.¹⁷ Vývoj banky byl ovlivněn občanskou válkou, kde proti sobě stáli čínští komunisté (中国共产党, Zhōngguó gòngchǎndǎng) a čínští nacionalisté (国民党, Guómíndǎng). (Fairbank 1998: 470-471) V době občanské války se ale Bank of China daří, byl to takový „čínský paradox - prosperující banky v občanské válce“¹⁸ (Wu 1935: 41).

Důvody úspěchu jsou dva, první je z roku 1928, kdy nankingská vláda (国民政府, Guómín zhèngfǔ) odhlasovala vnitřní restrukturalizaci banky a stala se bankou pro mezinárodní výměnu.¹⁹ Po této reformě, banka expandovala a založila v roce 1929 svoji první neasijskou pobočku v Londýně.²⁰ Tato pobočka se významně podílela na vypořádání se s čínským zahraničním dluhem a také se jí podařilo nastartovat čínský mezinárodní obchod²¹. (BOC.cn)

Druhým důvodem je rozšíření nabídky pro veřejnost: „... aukce úvěrů²² se stala velmi běžnou ... (byl to) ... jeden z hlavních vládních příjmů.“²³ (Wu 1935: 42) Aukce úvěrů byla velmi úspěšná, banky²⁴ začaly opět profitovat a nacionalistická vláda získala významné finanční příjmy do státní pokladny.

Dalším významným mezníkem v historii nové republiky byla druhá čínsko-japonská válka (中国抗日战争, Zhōngguó kàngri zhànzhēng), která významně paralyzovala nejen Čínu, ale i všechny významné instituce, které byly podřízeny japonské

¹⁶ 中国银行

¹⁷ Tehdejší centrální banka měla za úkol spravovat státní měnu, státní účet a kontrolovat jiné finanční instituce.

¹⁸ „Chinese paradox – prosperous banks in national crisis“ (Wu 1935: 41)

¹⁹ International Exchange, v praxi se jednalo o realizaci kompenzačních obchodů mezi partnery

²⁰ První pobočka byla založena v roce 1917 v Hong Kongu

²¹ Viz. kapitola 4.2.

²² Aukce úvěrů – vlastní požadavky na půjčky, investoři si poté sami vybírají

²³ „... the flotation of loans has become so common ... the most important sources of government revenue.“ (Wu 1935: 42)

²⁴ Nabízelo více bankovních institutů.

nadvládě. V tomto období bankovníctví stagnovalo a veškeré změny²⁵ byly po ukončení války zrušeny, jedinou výjimkou je rozšiřování vzájemné mezinárodní spolupráce. Bank of China jako banka pro mezinárodní styk využila svých partnerů a přesouvala čínský kapitál do zahraničí.²⁶ Významná byla především činnost londýnské pobočky, která získávala prostředky pro financování armády²⁷. (BOC.cn)

2.2. Bank of China do roku 1979

Mnohem významnější vliv na čínské bankovníctví měl rok 1949, kdy čínští komunisté vyhráli souboj s Kuomintangem, a v důsledku toho vyhlásili Čínskou lidovou republiku. (Fairbank 1998: 552-568). Dříve než došlo k založení nové republiky, komunisté už začali s institucionálními změnami.²⁸ V bankovníctví se tato změna váže k roku 1948, kdy byla založena nová centrální banka - Čínská lidová banka²⁹ (中国人民银行, Zhōngguó rénmíng yínháng), která měla za úkol vést a kontrolovat všechny ostatní banky.

Předlohou pro novou centrální banku byla právě Bank of China,³⁰ která až do té doby sama plnila úlohu centrální banky. Dochází k paradoxní situaci, kdy Čínská lidová banka získala moc nad bankou, z jejíž struktur sama vznikla. Čínská lidová banka ovlivnila a řídila politiku všech bank³¹, získala nad nimi de facto absolutní moc a to až do roku 1979, kdy začalo období významných ekonomických modernizací. (Bell 2013: 55, 69-70)

2.3. Historie od roku 1979 do roku 1993

Když zemřel Mao Ce-Tung (毛泽东, Máozédōng), byla Čína v hluboké hospodářské krizi. Bylo nutné oživit a modernizovat stagnující čínskou ekonomiku.

²⁵ Např.: spojení 4 největších bank do jedné organizace (BOC.cn).

²⁶ Obava z obsazení bank Japonci, kteří by získali čínské finance pro své potřeby.

²⁷ Peníze získával Kuomintang, proto se na stránkách banky píše pouze o získávání peněz pro armádu.

²⁸ Navázali tak na tradiční čínskou politickou praxi – vedoucí vliv na bankovníctví

²⁹ Pojem lidová banka se používá v komunistických/socialistických zemích, centrální v demokratických.

³⁰ Dodnes na to poukazuje dnešní anglický název – Bank of China x People's Bank of China.

³¹ Tedy i nad Bank of China.

S těmito změnami je spojen Deng Xiaoping (邓小平, Dèngxiǎopíng) a jeho tzv. čtyři modernizace (四个现代化, sì gè xiàndàihuà).³² (Fairbank 1998: 663) Tento nový postoj změnil situaci v čínském bankovním sektoru, došlo k částečné decentralizaci³³ a větší nezávislosti komerčních bank. Modernizace otevřely cestu mezinárodnímu obchodu a rozšířila se poptávka po bankách, které by se věnovaly jeho potřebám. Tyto změny směřovaly ke konsolidaci čínského bankovního sektoru, ale institucionální změny se projevily až o desítky let později.³⁴ (Bell 2013: 69-71) Všeobecně se dají modernizace charakterizovat jako otevření možností realizovat vlastní bankovní politiku v komerčním bankovním sektoru.

Čínské banky oficiálně získaly možnost vlastní politiky, ale ve skutečnosti: „*Čínské banky nejsou zcela samostatné. Jsou tak moc svázané státním vlastnictvím, že jsou spíše pokladnicí vlády...*“ (Investicnimagazin.cz 2012) Čínské bankovnínictví se vymyká klasickým definicím, a proto se ve spojení s Čínou mluví o bankovním sektoru s čínskými specifiky³⁵. V době úspěchů vykazují čínské banky extrémní zisky. V době krizí, kdy mají čínské banky existenční problémy, vstupuje do hry úloha státu, ten banky dotuje a zasahuje výrazně do jejich chodu.³⁶ (Investicnimagazin.cz 2012) Po roce 1979 se na čínském bankovním trhu vyprofilovaly čtyři největší čínské banky: (bbc.cn)

1. (中国工商, Zhōngguó gōngshāng)³⁷ – průmyslová a obchodní banka
2. (中国建设银行, Zhōngguó jiànshè yínháng)³⁸ – stavební banka
3. (中国农业银行, Zhōngguó nóngyè yínháng)³⁹ – zemědělská banka
4. (中国银行, Zhōngguó yínháng)⁴⁰ – banka pro mezinárodní obchod

Uvolnění bankovního sektoru s sebou přineslo i spoustu negativ, začalo se projevovat enormním nárůstem nesplácených půjček. Problémy s úroky si z velké míry zaviniil sám stát, který leckdy schválil ekonomicky⁴¹ iracionální projekty.⁴²

³² Vhodnější je používat modernizace, slovo reforma je v čínském kontextu méně vhodné. (Fairbank 1998: 664)

³³ Oslabení pozice centrální banky.

³⁴ Někteří autoři se domnívají, že dodnes nejsou čínské banky konsolidované.

³⁵ Slovní spojení „čínská specifika“ (中国特色, Zhōngguó tè sè) se používá i pro jiné sektory.

³⁶ Právě tento důvod považují někteří autoři za důvod, proč nelze banky označit jako plně konsolidované.

³⁷ Industrial and Commercial Bank of China

³⁸ China Construction Bank

³⁹ Agricultural Bank of China

⁴⁰ Bank of China

⁴¹ Jsou ale politicky významné a upevňují vedoucí úlohu komunistické strany.

⁴² Problém s úroky způsobují také tzv. „města duchů“, viz další kapitola

Ty jsou většinou velmi extravagantní a megalomanské. (Dobrovolský 2012) Ukázkovým příkladem je výstavba extravagantní gigantické zlaté sochy Maa, která musela být pár dní po dokončení rozebrána, protože stavba údajně neměla oficiální platná stavební povolení⁴³. (TheGuardian.com 2015) Problém s placením úroků byl enormní, a proto se vláda rozhodla pro další ekonomické reformy⁴⁴. (Dobrovolský 2012)

2.4. Reforma z roku 1993 a problémy s úvěry

Tato reforma začala v roce 1993. Čínská vláda zasáhla do problematičtějšího bankovníctví a vykoupila významnou část špatných úvěrů od bank. Tím pomohla bankám získat finance za nesplácené úvěry. Součástí řešení problémů byla i částečná privatizace některých státních podniků. Stát tak přenesl zodpovědnost za nesplácené úvěry na soukromé osoby, protože prodal některé státní podniky, které začaly pod soukromým vedením profitovat. Státní majetek se sice dostával do rukou soukromých osob, ale nemělo by dojít k dezinterpretaci, že stát začal podnikatele podporovat.⁴⁵ Pro čínské střední soukromé podniky je velmi obtížné získat úvěr. (Dobrovolský 2012). Podniky většinou nemají dostatek financí a nejsou schopné konkurovat podnikům státním, které úvěry dostávají.

Problém se špatnými úvěry po reformě nadále přetrvává, především kvůli realitnímu trhu tzv. „měst duchů“⁴⁶. V roce 2013 byl problém natolik neúnosný, že některé banky, včetně Bank of China, pozastavily možnost půjček. (theepochtimes.com) Tento problém dokonce reflektují i některá česká média s odkazy na oficiální čínské zdroje: „*Průměrný podíl nesplácených úvěrů ... stoupl na konci prosince (2015) na 1,67% ... (tedy) o 88,1 miliard (RMB) ... (Částka) byla nejvyšší od druhého čtvrtletí 2006.*“ (zpravy.e15.cz 2016) Tato čísla sice ukazují na ekonomické otevření Číny, ale zároveň jsou ukazatelem tenké hranice mezi ekonomickým růstem a ekonomickou krizí.⁴⁷ Lze najít paralelu k České republice, kdy bylo

⁴³ Celková ztráta přesahovala hodnotu tři miliony Juanů. (TheGuardian.com)

⁴⁴ Součástí reformy byla i snaha vyřešit problém s umělou zaměstnaností.

⁴⁵ Postoj čínské vlády k podnikání je tento: „*Stát razící vůči soukromému podnikání politiku tří ne* „*neobhajovat, nepropagovat, nebránit v činnost*“ (Dobrovolský 2012)

⁴⁶ Obrovské městské komplexy, kde nikdo nežije. Jedná se o další příklad ekonomicky iracionálního projektu.

⁴⁷ V případě Číny by se jednalo o celosvětovou krizi.

po Sametové revoluci založeno velké množství bank, které schvalovaly úroky i takovým podnikům, které je později nebyly schopné splácet. (Cinsky.cz 2015)

2.5. Vstup Číny do WTO a dopady na bankovníctví

V roce 2001 se ČLR stala členem Světové obchodní organizace.⁴⁸ (WTO.org) Ve spojení s bankovníctvím byl vstup do WTO podmíněn otevřením bankovního sektoru pro cizince. Čína proto musela do roku 2006 zrušit veškerá opatření, která brzdila existenci zahraničních bank na čínském trhu. Zahraniční banky od té doby mohou v Číně operovat jak ve své domácí měně⁴⁹, tak v RMB (人民币, Rénmínbi).⁵⁰ Tyto změny měly dopad na strategii čtyř největších čínských bank⁵¹, které byly postaveny před zahraniční konkurencí a musely reagovat na změny trhu. (Peng 2006: 9-12). Tato podmínka byla oboustranná, a proto se pro Bank of China rozšířila nabídka možností, jak rozšířit svoji působnost v dalších zahraničních zemích. (Peng 2006: 23-25)

2.5.1. Důsledky vstupu Číny do WTO pro Bank of China

S otevřením čínského bankovního trhu hrozilo riziko odchodu klientely k nečínské konkurenci, proto všechny čínské banky začaly vyvíjet nové služby, které měly zákazníky udržet. Hlavním cílem bylo zaměřit se na tehdy nekonkurenceschopné elektronické bankovníctví, proto přišlo období modernizace, které se zaměřilo na zajištění kvalitních a bezpečných služeb, které by mohly konkurovat západním bankám.

Bank of China nebyla v tomto žádnou výjimkou. Výsledkem její modernizace bylo vytvoření nového intuitivního internetového uživatelského rozhraní BOCNET(中行网银, Zhōngháng wǎngyín),⁵² které bylo hlídáno novým systémem bankovního zabezpečení,

⁴⁸ World Trade Organization, často používaná zkratka WTO, používána i v českých informačních zdrojích.

⁴⁹ USA v USD, EU banky v EUR atd.

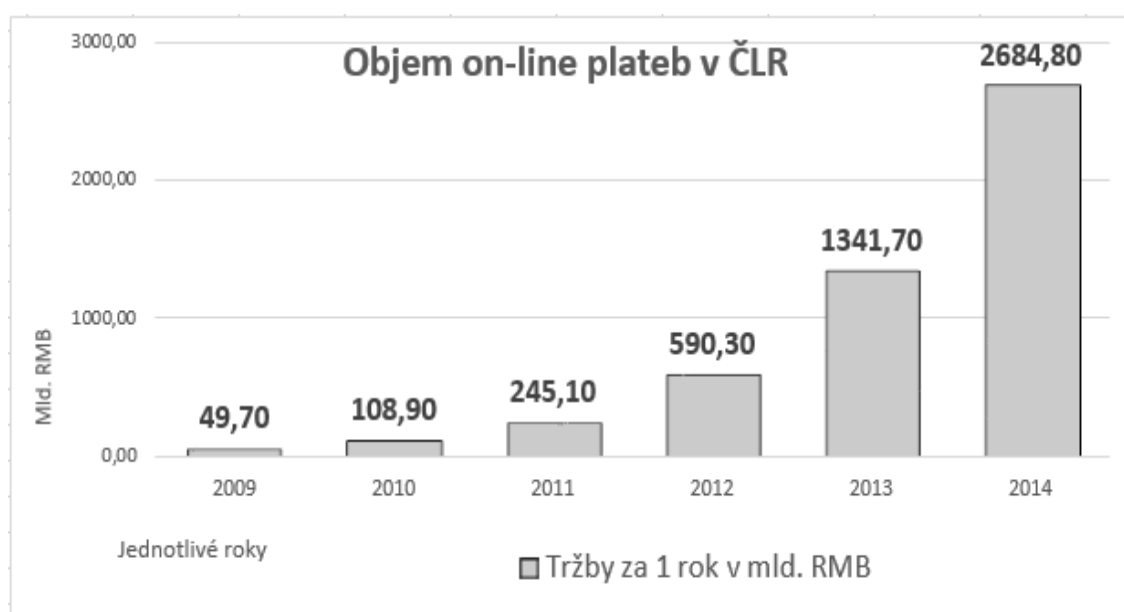
⁵⁰ RMB – je zkratka, která znamená lidová měna, toto označení je preferováno Čínou. Existuje i mezinárodní označení CNY – čínský Juan, které se většinou používá v západních státech.

⁵¹ Viz. kapitola 2.3.

⁵² Zkratka znamená internetová síť Bank of China

kteře využívá externí zařízení⁵³ pro přihlášení do systému. Zástupce výkonného ředitele Bank of China Zhu Min komentoval inovace těmito slovy: „Dříve jsme soutěžili s pistolemi ... dnes máme AK-47ky⁵⁴ a kanóny.⁵⁵ (KPMG.COM 2007) Následující graf ukazuje význam on-line plateb v ČLR. Celková statistika všech bank za rok 2015 bude k dispozici až v druhé polovině roku 2016.⁵⁶

Graf č. 1: Graf růstu on-line plateb v ČLR

(Chinapaymentservices.com 2015)

Bank of China získala v roce 2013 ocenění za systém BOCNET, který se stal nejoblíbenějším bankovním systémem v ČLR⁵⁷. Svůj úspěch dokazuje nárůstem i v pozdějších dobách, kdy například mezi lety 2014 a 2015 banka získala přes 10 milionů nových uživatelů programu BOCNET. (Annual report 2015: 63).

⁵³ Jedná se o USB klíč, který slouží k ověření certifikátů.

⁵⁴ Populární samopal ruské výroby.

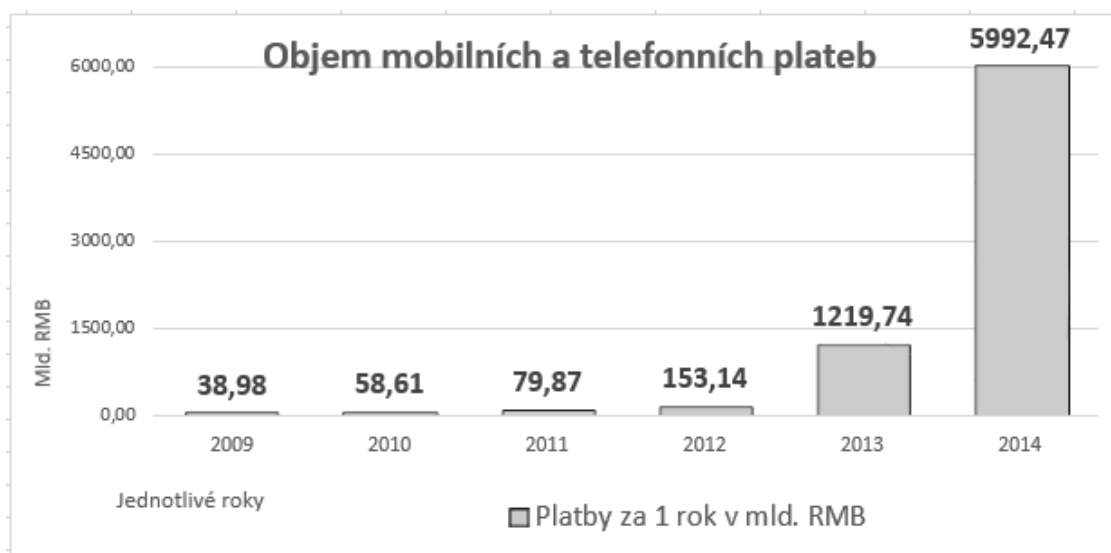
⁵⁵ „Before, we competed with pistols, now we have AK-47s and cannons.“ (KPMG.COM 2007)

⁵⁶ 30. března 2016 Bank of China odevzdala svou výroční zprávu za rok 2015.

⁵⁷ Oceněn může být i systém zahraničních bank.

Poslední velkou novinkou, kterou Bank of China uvedla (jako první v ČLR) je aplikace, která umožňuje komunikaci mezi mobilem a mPOS terminálem. Tyto nové platební terminály nahrazují staré⁵⁸, které při placení požadovaly vložení platební karty. Terminály mPOS toto umí také, ale navíc se s pomocí bluetooth umí spojit s mobilním telefonem/tabletem, z kterých se následně dá platba odeslat. Platba tedy funguje i bez platebních karet. Další výhodou je, že terminál následně odešle elektronickou účtenku na mobilní telefon (Bank of China analysis department 2015: 4-5) a data z účtenky mohou sloužit jako zdroj informací pro mobilní aplikace⁵⁹. Následující graf znázorňuje expanzi mobilního bankovníctví v ČLR.

Graf č. 2: Graf růstu mobilních a telefonních plateb v ČLR

(Chinainternetwatch.com, 2015)

⁵⁸ Většina platebních terminálů ČR.

⁵⁹ Aplikace na finanční správu, aplikace hlídající výživu, diáře, atd

V Číně aktivně funguje přes 1,29 mobilních telefonů⁶⁰ (Statistia.com 2016), proto jsou mobilní platby velmi důležitou součástí čínského bankovníctví. Pokud chce Bank of China udržet své klienty i na dále, bude muset vyvíjet další aplikace a modernizovat své mobilní bankovníctví i v příštích letech. (Annual report 2015: 63).

Podle poslední výroční zprávy v 2015 využívalo mobilních a telefonních služeb⁶¹ Bank of China přes 185 milionů uživatelů, ještě v roce 2014 měla banka pouze 160 milionů uživatelů. Obrovský úspěch je zřejmý, za pouhý jeden rok banka získala více než 25 milionů nových zákazníků. (Annual report 2015: 63).

⁶⁰ Pozor na interpretaci – 1,29 mld. mobilních telefonů neodpovídá tomu, že by mobilní telefon mělo 1,29 mld. lidí.

⁶¹ Významný podíl na mobilním bankovníctví má aplikace WeChat (微信 Wēixìn), která je obdobou facebooku a má v sobě navíc elektronickou peněženku, která se stává čím dál tím víc populární viz. čísla výše.

3. Současná Bank of China

3.1. Struktura Bank of China

Čínské banky jsou podřízeny zákonu - *Zákon Čínské lidové republiky o Čínské lidové⁶² bance* (中华人民共和国中国人民银行法 Zhōnghuá rénmin gònghéguó zhōngguó rénming yínháng fǎ)⁶³ V tomto zákoně se uvádí, že lidová banka je státní orgán zodpovědný za měnovou politiku a kontrolu její následné implementace. Z pohledu komerčních bank je lidová banka důležitá pro získání bankovní licence a následného podávání zpráv o své činnosti ke kontrole⁶⁴. (China.org 2016)⁶⁵

Bank of China je řízena pomocí systému „vedení a kontrol“⁶⁶, v kterém je rozdělena moc v bance mezi několik aktérů. Hlavní vliv na chod banky mají akcionáři,⁶⁷ kteří vlastní podíly v bance. Valné shromáždění akcionářů se koná v Hong Kongu, nebo Pekingu. Jejich hlavním úkolem je určit směr, kterým se bude banka a její služby vyvíjet. Další skupinou lidí, kteří se podílí na řízení banky, jsou ředitelé a představenstva jednotlivých výborů. Dohromady tvoří jednu velkou skupinu, která má kontrolovat chod a funkčnost banky. (BOC.cn)

Bank of China má pět těchto výborů:

- 1) Strategický výbor pro rozvoj⁶⁸
(战略发展委员会, Zhànlüè fāzhǎn wěiyuánhui)
- 2) Výbor pro audit⁶⁹
(稽核委员会, Jīhé wěiyuánhui)

⁶² V komunistických státech se centrálním bankám říká lidové banky

⁶³ *Law of the People's Republic of China on the People's Bank of China* (China.org 2016)

⁶⁴ Po roce 1979 není oficiálně řízena centrální bankou, ale je centrální bankou pouze kontrolována

⁶⁵ Legislative Affairs Commission of the Standing Committee of the National People's Congress.

⁶⁶ Systém se anglicky jmenuje Corporate governance - Pravomoci jsou přerozděleny mezi akcionáře, výkonný management, statutární orgán a zaměstnance. (Palouček 2006: 125)

⁶⁷ Hlavní snaha akcionářů z dob císařství byla podílet se na vedení banky, viz kapitola 1.1

⁶⁸ Strategic Development Committee

⁶⁹ Audit Committee

- 3) Výbor pro rizikovou politiku⁷⁰
(风险政策委员会, Fēngxiǎn zhèngcè wěiyuánhui)
- 4) Výbor pro vnitřní záležitosti⁷¹
(人事和薪酬, Rénshì hé xīnchóu)
- 5) Výbor pro kontrolu transakcí⁷²
(关联交易控制委员会, Guānlián jiāoyì kòngzhì wěiyuánhui)

Návrhy a postoje jednotlivých výborů probírá a vykonává sbor manažerů, který je výkonným orgánem celé společnosti. V takto vzájemně propojeném systému hraje důležitou roli dozorčí rada, která kontroluje, jak je společnost řízena a zda postupuje v souladu se zákonem. (BOC.cn)

Se vstupem do WTO se zásadně změnil systém vlastníků banky. Akcie banky jsou rozdělené na dva druhy akcií, A typ, H typ. Akcie typu A mohou být obchodovány pouze na čínské burze, mohou je koupit pouze Číňané, nebo licencovaní čínští obchodníci. Akcie typu H jsou k dispozici na burze v Hong Kongu, takže k nim má přístup širší počet lidí. (Yun 2013: 66)

3.2. Bank Of China v číslech

Podle poslední oficiální výroční zprávy měla banka na konci roku 2015 založeno 11 633 poboček se skoro 305 tisíci zaměstnanci. (annual report 2015: 83) Podle žebříčku, který sestavila společnost FORBES, se banka v roce 2015 umístila jako čtvrtá v hlavní kategorii GLOBAL 2000, kam se řadí 2000 nejúspěšnějších veřejných společností z celého světa. Lepší výsledky, než Bank of China měly pouze zbylé tři

⁷⁰ Risk Policy Committee

⁷¹ Personnel and Remuneration Committee

⁷² Connected Transactions Control Committee

čínské banky z čínské bankovní čtyřky. V žebříčku GLOBAL 2000 se hodnotí následující čtyři kritéria, která jsou: prodej, příjem⁷³, aktiva⁷⁴ a tržní hodnota.⁷⁵ (Forbes.com 2015)

Tabulka č. 1: Hodnoty Bank of China podle žebříčku GLOBAL 2000 za rok 2015.

2015	Anglický název	Miliarda USD	Pořadí ve světě
Prodej	Sales	120,3	44
Příjem	Income	27,5	7
Aktiva/majetek	Assets	2458,4	8
Tržní hodnota	Market Value	199,1	27

(Forbes.com 2015)

Toto pořadí je zajímavé především ze statistického hlediska, například v kritériu *Prodej* je banka až 44. nejlepší na světě, ale celkově dosáhla 4. nejlepšího hodnocení, protože rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi a jednotlivými společnostmi jsou obrovské, proto musíme celkové hodnocení chápat více komplexně.

⁷³ Příjmem se myslí zúčtovaný zisk za celé roční období. (Managementmania.com 2015)

⁷⁴ Veškerý majetek, který banka vlastní, nebo ji přinese z již uzavřených obchodů. (Managementmania.com 2015)

⁷⁵ Tržní hodnota je hodnota, která je stanovena mezi prodávajícím a nakupujícím vytvořená na základě obchodu na volném trhu. (Managementmania.com 2015)

4. Zahraniční pobočky Bank of China

Podle výroční zprávy z roku 2015 byla banka zastoupena v 46 státech⁷⁶ na těchto kontinentech: Asie, S. a J. Amerika, Afrika, Austrálie a Evropa. V roce 2015 banka oslovila další tři země⁷⁷, do kterých by ráda expandovala. (Annual report 2015: 41)

V následujících kapitolách jsou příklady některých významných poboček Bank of China ve světě (Hong Kong, USA, Velká Británie), které jsou pro banku nejvýznamnější. V práci je zařazena i pobočka v Maďarsku, která se stala vzorem při zakládání pobočky v České republice. Pro srovnání je v práci zařazena i problematická aktivita banky na Blízkém východě.

4.1. Hong Kong

V Hong Kongu byla založená první zahraniční pobočka⁷⁸ Bank of China v roce 1917. (Hendrickson 2015: 62) Fungování banky v Hong Kongu je specifické především emisním⁷⁹ právem Hongkongského dolaru HKD, které nemá pouze Bank of China, ale i další finanční instituty. (Hkma.gov.hk 2015). Z hlediska vlivu ČLR na Hong Kong je toto velmi významné, protože⁸⁰ čínská vláda má prostřednictvím banky významný vliv na fungování Hong Kongu. (Hkma.gov.hk 2015) Samostatnost Hong Kongu je proto do jisté míry limitována.

⁷⁶ Záleží na prezentaci Hong Kongu, Makaa, atd.

⁷⁷ Myanmar, Vietnam a Česká republika

⁷⁸ Záleží na autorech, někteří považují Hong Kong za součást, a proto v jejich literatuře není první.

⁷⁹ Má právo tisknout Hongkongský dolar.

⁸⁰ V Hong Kongu se navíc konají valné hromady akcionářů, viz výše v předchozí kapitole.

4.2. Velká Británie

V Londýně byla založena pobočka v roce 1929, stala se tak první mezinárodní pobočkou⁸¹ Bank of China. (Li 2014: 35) Londýnská pobočka byla pro Čínu velmi důležitá především proto, že otevřela novou moderní Čínu světu.

V dnešní době je ve Velké Británii už 8 poboček. Nejvýznamnější z nich je ta v Londýně, která sídlí v části London City, kde je kromě jiných významných institucí i sídlo významné londýnské burzy. Banka má ve Velké Británii úspěch i mezi místním obyvatelstvem, které oslovuje především výhodná nabídka hypotéky. Tyto hypotéky mají relativně nízkou úrokovou sazbu, ale jsou navýšené povinností poplatků vůči Bank of England.⁸² Banka je často zařazována i do hypotečních kalkulaček na internetu, které jsou dostupné široké veřejnosti. V posledních letech roste zájem o vedení účtu v čínské měně. (bankofchina.com/uk)

4.3. USA

Pobočky Bank of China v USA jsou velmi významné, protože vztah CNY x USD ovlivňuje celosvětovou ekonomiku. Američané často spekulují vést svůj účet v CNY, aby mohli profitovat na čínském ekonomickém boomu. (securitymagazin.com 2016)

Pokud by ale Američané přecházeli na Juan, dolar bude nadále oslabovat, proto se američtí podnikatelé⁸³ snaží lidi odrazovat. Příkladem může být výrok na americkém webu o businessu, kde hodnotili čínský účet u Bank of China takto:

„... Zástupce Bank of China mi vysvětlil, že s účtem nemůžu nic dělat.“⁸⁴
(Business.time.com 2011)

Bank of China má velkou pravděpodobnost, že by v USA mohla uspět, ale její pozice je limitována vztahem běžných Američanů k ČLR.

⁸¹ Její stručné historii jsem se věnoval v kapitole: Historie

⁸² Centrální banka Velké Británie

⁸³ George Soros žije sice v USA, ale má maďarské kořeny.

⁸⁴ *... the very nice Bank of China representative, who talked me to the process, explained that you can't actually do anything with the account.“* (Business.time.com 2011)

4.4. Maďarsko

Maďarská pobočka byla založena v roce 2003, byla to první pobočka ve střední a východní Evropě. Když bylo schváleno založení pobočky v Praze, maďarská pobočka se stala jejím vzorem. V té době byly služby maďarské pobočky využívány některými českými investory, mezi ně například patří i Petr Kellner. (Idnes.cz 2014) Založení pobočky v Maďarsku rozdělilo společnost na dvě skupiny.

První skupina vítala čínskou banku, někteří finančníci měli dokonce snahu skoupit významnou část akcí Bank of China, aby měli možnost podílet se na jejím chodu. Nejznámější z nich je Gábor, který vypracoval vlastní studii, kde ukazuje na některé chyby, které by odstranil. Jeho kritika spočívala především v systému úroků. (Gabor 2004: 2)

Druhou skupinou jsou odpůrci banky jako například George Soros, ten na začátku roku 2016 předpověděl tvrdý pád Juanu a čínské ekonomiky. Jeho postoje a veřejná prohlášení jsou silně kritická vůči Číně, jeho negativních výroků si všimly i čínské noviny *Peoples Daily*, které otiskly článek pod tímto titulkem: „*Vyhlášení války čínské měně? Ha ha!*“⁸⁵ (Businessinsider.com 2016)

4.5. Blízký východ

Čínská vláda podporuje Palestinu, požaduje okamžité příměří a ukončení agrese vůči palestinskému lidu. Bank of China proto finančně podpořila Palestinu, ale k financím se údajně dostala radikální skupina Hamas. Ta měla peníze přerozdělovat mezi státy, kde Hamas působí a zneužít je pro svoji potřebu. (Upi.com 2014) Bank of China toto nařknutí oficiálně⁸⁶ zamítla „*Bank of China uvádí, že peníze HAMAS u nikdy nepomohly.*“ (wsj.com 2012).

V posledních letech se Čína začala angažovat na Blízkém východě, a proto lze předpokládat i význam růstu tamních bankovních poboček.

⁸⁵ *Declaring war on China's currency.* (Businessinsider.com 2016)

⁸⁶ *Bank of China Says It Hasn't helped HAMAS.*“ (wsj.com 2012).

5. Cesta k založení pobočky Bank of China v ČR

Založení pobočky Bank of China v ČR je důsledkem procesů, které významně rozšířily a posílily vzájemné ekonomické a politické vztahy mezi Českou republikou a Čínou. Tyto procesy jsou zahrnuty v následujících bodech. Dají se považovat za základní milníky při zakládání banky, protože v jednotlivých proces jsou zastoupeni politici, ekonomové, firmy a zájmové skupiny.

- 1) Založení *spolupráce 16+1* mezi CEE⁸⁷ a ČLR (16+1 合作, hézuò).
- 2) Volba Miloše Zemana prezidentem České republiky.
- 3) Představení projektů Nová hedvábná stezka a Námořní hedvábná stezka 21. století (丝绸之路经济带和 21 世纪海上丝绸之路, Sīchóu zhī lù jīngjì dài hé 21 shìjì hǎishàng sīchóu zhī lù)
- 4) Aktivita investiční skupiny China CEFC (中国化信, Zhōngguó huà xìn)
- 5) Působení Smíšené česko-čínské komory vzájemné spolupráce (捷中友好合作协会, Jié zhōng yǒuhǎo hézuò xiéhuì)

Hlavní úloha prvního a třetího bodu je rozšířit ekonomické, kulturní a politické vztahy Číny s dalšími státy. Česká republika je pouhá součást těchto plánů, nikoli jediným cílovým státem, ale během těchto projektů se Česká republika stává jedním z důležitých partnerů, především v oblasti finančnictví.

Druhý bod má význam především vnitropolitický, protože Miloš Zeman ze své pozice prezidenta upevňuje nový pro-čínský kurz české zahraniční politiky a usnadňuje pozici čínským investorům při vstupu na český trh. Miloš Zeman je v některých zdrojích mylně považován za jediného iniciátora myšlenky založení pobočky Bank of China v ČR. Jeho úloha ale spočívala „pouze“ v urychlení celého procesu, propagací v českých médiích a hlavně v přímém jednání s oficiálními zástupci banky při oficiální státní návštěvě ČLR.

Velmi obtížné je analyzovat čtvrtý bod, protože neexistuje dostatek relevantních zdrojů, které by se této problematice věnovaly. Jméno společnosti CEFC group je ale dobře známé širší české veřejnosti, protože má významné podíly v některých českých

⁸⁷ CEE – Zkratka pro střední a východní Evropu

firmách, je proto často medializována. Společnost je mimo jiné i předmětem sporu mezi jejím zástupcem panem Jaroslavem Tvrdíkem a sinoložkou Olgou Lomovou.

Pátý bod je důležitý především jako syntetizující prvek. Komora pomáhá zprostředkovávat vzájemná jednání mezi českými a čínskými společnostmi, dalším jejím úkolem je i pořádání kulturních akcí.

Následující subkapitoly jsou analýzou jednotlivých aktérů, kteří participovali na založení pobočky v ČR, do poslední kapitoly je zařazena syntéza jednotlivých aktérů a jejich vzájemných vztahů.

5.1. Založení spolupráce 16+1 mezi CEE a ČLR.

V dubnu 2012 se ve Varšavě⁸⁸ setkala 16 oficiálních zástupců států⁸⁹ střední a východní Evropy (CEE) s tehdejšími premiéry ČLR panem Wen Jiabaoem (温家宝, Wēnjiābǎo), který přednesl vizi o vzájemné spolupráci⁹⁰ a rozšiřování vzájemných⁹¹ zahraničních vztahů. Na základě jeho projevu bylo sepsáno „12 iniciativ“, (12 项举措, Xiàng jǔcuò), které charakterizují novou strategii vzájemného partnerství mezi ČLR a CEE a staly se základem nové společné organizace Spolupráce mezi státy ČLR a CEE (中国中东欧国家合作, Zhōngguó zhōng dōng'ōu guójiā hézuò), (Sczudlik 2015: 49-51), která je v českých médiích většinou zmiňována pod označením spolupráce 16+1. (16+1 合作, 16+1 hézuò).

Zkrácený⁹² výčet 12 iniciativ:

- 1) *Založení sekretariátu zodpovědného za vzájemnou komunikaci, který bude registrován pod Ministerstvem zahraničních věcí Čínské lidové republiky.*

⁸⁸ Kvůli místu konání se vžilo označení varšavská iniciativa.

⁸⁹ Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Estonsko, Maďarsko, Makedonie, Černá Hora, Litva, Lotyšsko, Rumunsko, Polsko, Srbsko, Slovensko a Slovinsko (Sczudlik 2015: 50)

⁹⁰ Ekonomická spolupráce, spolupráce ve zdravotnictví, spolupráce ve školství, atd.

⁹¹ Státy CEE byly jedny z prvních, které uznaly založení Čínské lidové republiky.

⁹² V této práci je pouze zkrácená verze, plná verze je dostupná na stránkách čínského ministerstva zahraničí <http://www.fmprc.gov.cn>, přesný odkaz na stránky je uveden v závěrečném seznamu literatury.

- 2) *Založení úvěrové linky, která bude disponovat 10 mld. USD pro ekonomický rozvoj⁹³ v rámci CEE, každý členský stát může požádat o zvýhodněnou půjčku u čínské banky.*
- 3) *Založení společného investičního fondu, který by měl dosáhnout výše 500 mil. USD.*
- 4) *Čína podpoří spolupráci vstupními investicemi, které povedou k uzavření bilaterálních smluv. Vzájemný obchod mezi ČLR a CEE by měl dosáhnout hodnoty 100 mld. USD.*
- 5) *Čína bude podporovat své podnikatele, aby vstoupili na trh příslušných zemí. Do pěti let by Čína ráda investovala ve všech příslušných zemích.*
- 6) *Čína bude podporovat zakládání poboček čínských bank, které budou usnadňovat vzájemnou spolupráci v oblasti měnové politiky.*
- 7) *Založení odborného výboru, který se bude zabývat výstavbou infrastruktury.*
- 8) *Fórum o výměně kulturních zvyků a aktivní účast při významných kulturních akcích.*
- 9) *Rozšíření nabídky stipendií pro studenty z CEE a podpora výměnných studijních pobytů.*
- 10) *Propagace CEE regionu čínským turistům a otevření přímých linek do ČLR.*
- 11) *Založení společného výzkumného centra, ČLR bude podporovat společné výzkumy a vědecké projekty v celkové roční výši 2 mil. RMB.*
- 12) *V roce 2013 bude ČLR hostit první politické fórum pro mládež.*

(Ministerstvo zahraničních věcí ČLR⁹⁴ 2012)

Spolupráce 16+1 se schází na pravidelných summitech, které se věnují vybraným bodům z výše uvedených iniciativ. Například v Praze se v roce 2014 konal summit místních zástupců CEE⁹⁵ společně s Čínským investičním fórem (中国投资论坛, Zhōngguó tóuzī lùntán). Akce se zúčastnili nejen nejvyšší představitelé jednotlivých států a regionů, ale i nejvýznamnější podnikatelé. Jedním z hlavních partnerů těchto summitů

⁹³ Infrastruktura, nové technologie

⁹⁴ Za autora se považuje Wen Jiabao, který jako první iniciativy přednesl.

⁹⁵ Local leader meeting

byla právě Bank of China, která následně mohla zprostředkovávat dojednané investice. (CzechChina.com 2014)

V rámci etablování spolupráce 16+1 byla Česká republika vnímána Čínou jako partner, který se k projektu staví pozitivně, na stránkách čínské ambasády v Praze je uveřejněno toto hodnocení: „(výše zmíněných) 12 iniciativ vzbudilo ve všech oblastech české společnosti velký ohlas... Čínsko-česká spolupráce má obrovský potenciál a Česko se rozhodně může stát jedním z nejlepších partnerů Číny.“ (Chinaembassy.cz 2012)

Mimo to, že Bank of China je jedním z hlavních partnerů, z hlediska založení pobočky Bank of China v ČR, je velmi důležitá šestá iniciativa, která přímo podporuje expanzi čínských bank do regionu CEE. V kontextu se založením české pobočky je důležitá úloha prezidenta Miloše Zemana, který se aktivně podílel na zlepšení vzájemných česko-čínských vztahů.

5.2. Úloha prezidenta Miloše Zemana před založením pobočky

V roce 2013 proběhly v České republice přímé prezidentské volby, které vyhrál Miloš Zeman. (volby.cz 2013) Politika prezidenta Miloše Zemana vůči Číně je ostrým kontrastem k politice předminulého prezidenta Václava Havla, který byl orientovaný pro západně. V postoji k Číně byla jeho politika velmi kritická, často se zmiňoval o porušování lidských práv a zásadně nesouhlasil s politikou Pekingu vůči Tibetu, jeho názory byly postaveny i na osobním přátelství s Dalajlámou.⁹⁶ (lidovky.cz 2009)

Zemanův postoj k Číně je oproti Havlovi velmi otevřený a pozitivní, navazuje na nový pro-čínský politický kurz tzv. „restartování vzájemných vztahů“, který začal ministr zahraniční věcí Lubomír Zaorálek (zpravy.idnes.cz 2014). Základem tohoto postoje je nevměšování se do čínských vnitřních záležitostí:

„Proto nejen já (Zeman), ale i nová vláda České republiky se zcela jasně vyjádřila, že respektuje územní integritu Číny, že neuznává tibetskou exilovou vládu a že se odmítáme jakýmkoli způsobem vměšovat do vašich vnitřních záležitostí.“ (zpravy.idnes.cz 2014)

⁹⁶ Dalajláma několikrát V. Havla navštívil i v Praze, jejich vzájemné návštěvy byly často kritizovány.

Vrcholem této politiky je rok 2014, kdy Miloš Zeman přijal pozvání čínského prezidenta Xi Jin Pinga (习近平, Xìjìnpíng) a v říjnu téhož roku odjel do Číny na oficiální státní návštěvu. Jeho příjezd do Číny byl mimo jiné i symbolickým zosobněním 65 let česko-čínského partnerství. Během své návštěvy v Číně poskytl prezident rozhovor pro čínskou státní televizi CCTV, kde oznámil, že začaly rozhovory o možnosti založení Bank of China v ČR, která by měla usnadnit rozsáhlé investice, které by měly přijít s projekty spolupráce 16+1 a Novou hedvábnou stezku⁹⁷ do České republiky. (CNTV.CN 2014)⁹⁸

Po jeho návratu z Číny se dořešila agenda spojená se založením pobočky Bank of China v ČR a stanovil se předběžný termín otevření na konec roku 2015. Prezident považoval založení pobočky banky za klíčový úspěch pro potenciální nárůst čínských investic, které jsou závislé na finančním krytí domácích bank. Podle tehdejších analýz⁹⁹ byla přítomnost čínské banky přeceňována. Někteří analytici ale věřili, že banka by opravdu mohla zvýšit a usnadnit příliv vzájemných investic mezi Českem a Čínou. (byznys.ihned.cz 2015)

Na konci března roku 2016 přijel do České republiky čínský prezident Xi Jinping, během jeho přítomnosti bylo v Česku podepsáno několik významných dohod, které jsou důkazem narůstajícího vzájemného partnerství a důvěry ve společné projekty. Čínská státní návštěva se ale stala i předmětem kritiků, kteří demonstrovali proti novému pro-čínskému kurzu, čehož si všimla i zahraniční média. (thediplomat.cz 2016) Česko-čínské partnerství se proto může v budoucnu projevit jako štěpná linie české společnosti.

5.3. Nová hedvábná stezka a Námořní hedvábná stezka 21. století

Tento projekt představil prezident ČLR Xi Jin Ping v roce 2013 při své návštěvě v Kazachstánu. *Nová hedvábná stezka a Námořní hedvábná stezka 21. století* jsou

⁹⁷ Viz. následující kapitola

⁹⁸ Celý rozhovor je dostupný na stránkách CCTV, zmínka o Bank of China začíná v 12:59. Přesný odkaz je uveden v seznamu literatury.

⁹⁹ Příklady jednotlivých analýz jsou uvedeny v kapitole 6.

projektem, který navazuje na starobylou tradiční historickou hedvábnou cestu¹⁰⁰, která už odedávna spojovala Čínu s Evropou a stala se tak hlavní infrastrukturou vzájemného obchodu. Tento projekt v sobě zahrnuje koncepci ekonomického pásu a cesty, která vede po moři, proto se pro projekt vžila zkratka „jeden pás, jedna cesta“ (一帶一路, Yīdài yīlù).¹⁰¹ (Sárvári, Sziedovitz 2016: 2-7)

*„Pás a cesta by dohromady měly vytvořit území ekonomické spolupráce v rozsahu od západního Pacifiku až po Baltské moře ... v zásadě se jedná o spojení východního čínského pobřeží s východní Evropou, které povede přes čínskou provincii Xinjiang, státy střední Asie, východní Evropu až k Baltskému moři. Námořní hedvábná stezka je námořní obchodní cesta, která doplní pás a navíc do projektu zahrne i čínské sousední státy z jihovýchodní Asie a pobřežní státy Indického oceánu.“*¹⁰² (Sárvári, Sziedovitz 2016: 8)

S tímto projektem logicky roste i geopolitický význam Číny, protože se stává důležitým partnerem pro některé arabské a asijské státy, pro Rusko a pro Evropskou unii. Čína se proto musí zabývat politickými problémy v jednotlivých zemích, aby stabilizovala oblasti, které budou pro projekt strategicky důležité, například v oblasti střední Asie, která je nestabilní kvůli přítomnosti radikálních teroristů. Pro zajištění ekonomické stability Číny zakládá v jednotlivých státech bankovní pobočky, které spravují jednotlivé čínské pohledávky. (Gan, Mao 2016: 105-30)

Základem obchodu mezi ČLR a Evropou je vybudování stabilní infrastrukturní sítě, která by diverzifikovala možnosti dopravy. Ještě před vznikem Nové hedvábné stezky existovaly vzájemné snahy o zlepšení infrastruktury. V tehdejších projektech se Čína začala soustředit na námořní dopravu (rozšiřování přístavů), pozemní dopravu (nabídka výstavby dálnic a silnic, modernizace magistrály ve spojení s Ruskem) a

¹⁰⁰ Hedvábná stezka je vžitý název, ale přesnější překlad by měl být cesta – viz. znak 路(lù) v dalším komentáři.

¹⁰¹ Tato zkratka vznikla z 丝绸之路经济带(Sīchóu zhī lù jīngjì dài), kde poslední znak 帶(dài) znamená pás a z 21世纪海上丝绸之路(21. shìjì hǎishàng sīchóu zhī lù), kde poslední znak 路(lù) znamená cesta. V českých médiích se vžil významově nepřesný překlad, a proto v češtině často dochází k špatné interpretaci. V angličtině tento problém nevzniká - Silk Road Economic Belt a Maritime Silk Road ve svém názvu obsahují přesný překlad, a v jejich názvu se objevu výraz jak pro pás, tak pro cestu.

¹⁰² The Belt and The Road together would „create an economic cooperation area that stretches from the Western Pacific to the Baltic Sea ... in general it is directed from the Chinese coast toward the west, through China's Xinjiang province, through the Central Asian countries into Eastern Europe, it's destination – the Baltic Sea. The Maritime Silk Road is a sea-trade route to Europe, which complements the Belt, but incorporates China's Southeast Asian neighbors and the Indian Ocean's coastal states. (Sárvári, Sziedovitz 2016: 8)

na leteckou dopravu. (Široký 2009) Po představení projektů Nové hedvábné stezky a Námořní hedvábné stezky 21. století se projekty začaly realizovat.

5.3.1. Letecká doprava mezi ČLR a ČR

Ve spojení s ČR je důležitá především letecká doprava, Česká republika má s Čínou od roku 2015 přímé spojení z ČR do Pekingu (北京, Běijīng) a od února roku 2016 i do Chengdu (成都, Chéngdū) a od března i do Šanghaje (上海, Shànghǎi). (Novinky.cz 2016) Letiště Václava Havla by se mělo stát pro Číňany velmi důležitým leteckým bodem, podle některých expertíz by dokonce mohlo být pro Číňany důležitější než londýnská a pařížská letiště. Praha by se mohla stát novým centrem především pro nižší ceny a pro kratší přestupové časy. (Zpravy.e15.cz 2015)

Mimo zvýšený zájem o letiště Václava roste v Číně zájem i o menší česká letadla (ultralighty), která splňují čínské certifikace: „Dne 30. března 2016 u příležitosti konání Česko-čínského ekonomického fóra na pražském Žofíně za účasti prezidentů obou zemí, Xi Jinpinga a Miloše Zemana, podepsala společnost Aircraft Industries, a.s. memorandum o porozumění ve věci dodání letounů ... za více než 126 milionů dolarů s čínskou společností China Aviation Supplies Holding Company (中国航空公司, Zhōngguó hángkōng gōngsī)¹⁰³“ (LET.cz 2016)

Součástí Bank of China je i společnost BOC Aviation (中银航空租赁, Zhōngyín hángkōng zūlín), která se specializuje na leasing v oblasti letectví. BOC Aviation propůjčuje svá letadla společnostem a soukromníkům po celém světě. V její flotile jsou moderní typy všech druhů letadel, v roce 2015 přesáhl celkový počet letadel 250 kusů. (BOC Aviation.com) Tato služba sice není na českém trhu dostupná, ale v následujících letech by tuto službu měla společnost nabízet i v ČR:

¹⁰³ Součástí holdingu je například známá letecká společnost Air China.

„Už teď je z dostupných informací zřejmé, že bude v rámci svých služeb nabízet i takové produkty, od kterých jiné banky v Česku už upustily – například leasing letadel“ (Česká televize 2015)

5.3.2. Námořní doprava mezi ČLR a ČR

Přímá námořní doprava mezi ČLR a ČR zní zdánlivě jako scestná myšlenka, protože Česká republika není přímořský stát, ale už i v dnešní době se námořní doprava s Čínou realizuje.

Cesta je značně neefektivní, protože kontejnery se zbožím se ve většině případů dovezou na lodi do Hamburku a následně se zboží přeloží na vlak/nákladní auta, která dále směřují do ČR. (DHL.com 2016)

Tento logistický problém by ale mohl vyřešit nový kanál, který by spojil Dunaj-Labe-Odru. Tomuto projektu se velmi podrobně věnuje periodikum *Vodní cesty a plavba*, které vychází ve spolupráci s německým a polským povodím. V nové námořní cestě přes Dunaj by čínské kontejnery připluly do Rumunska, kde by pokračovaly po řece Dunaj. Ta by byla napojena na umělý kanál, který by vedl přes Slovensko a připojil by se na českou řeku Moravu (město Hodonín). Druhá část projektu by měla připojit polský přístav Štětín¹⁰⁴, který je námořním přístavem při řece Odře a měl by být napojen na řeku Moravu a na úsek tehdejšího Baťova kanálu. Třetí část projektu by měla do celé trasy připojit řeku Labe a tím spojit celý kanál s Hamburkem. (Vodní cesty a plavba 2016: 5, 9-13, 23-27)

Výše popsané trasy nejsou finálním řešením, ale nejpravděpodobnější vizí, která by měla být realizována. Důležitým bodem projektu by bylo město Hodonín, kde by bylo velké překladiště, které by mělo svým významem konkurovat Rotterdamu, nebo Hamburku. Projekt by byl užitečný i v oblasti vodohospodářství a energetiky, podle analýz by například mělo dojít ke snížení rizika povodní. (Vodní cesty a plavba 2016: 5, 9-13, 23-27)

¹⁰⁴ Tento přístav je historicky významný pro české země.

Jedním z největších protagonistů projektu kanálu je prezident Miloše Zeman, který během návštěvy čínského prezidenta Xi Jinpinga domlouval podrobnosti finanční spoluúčasti ČLR (údajně až 85%¹⁰⁵ z částky 1 mld. EUR¹⁰⁶), (brno.idnes.cz). Do jednání byla zapojena i společnost, která měla na starost výstavbu přehrady - Tři soutěsky. Podle některých zdrojů by mohl být kanál dokončen do čtyř let od zahájení výstavby. Projekt má i velké množství odpůrců, kteří se obávají trvalého narušení ekologického systému. (Ceskatelevize.cz 2016) S otázkou financování projektů se opět ukazuje důležitá pozice pobočky Bank of China, která by mohla usnadnit systém financování projektu.

Projekt stavby kanálu je velmi kontroverzní a působí až nereálným dojmem. V českém kontextu je veškerá výstavba komunikací velmi zdlouhavá a problematická, proto je nepravděpodobné, že by tento projekt byl výjimkou. Česká vláda by měla spíše dokončit rozestavěné dálnice, které jsou pro vnitrozemský stát páteří celé dopravy. Obavy ekologů jsou v ČR často velmi přehnané, ale v případě projektu, který by měla financovat ČLR, jsou jejich obavy na místě. Čínské „mega“ stavby jsou sice postavené za krátký čas, ale stačí se podívat na čínský ekosystém, který je totálně zničený a jeho rekultivace je skoro nereálná.

5.3.3. Železniční doprava mezi ČLR a Evropou

Vlakové spojení mezi ČLR a Evropou je historicky spojené se vznikem magistrál. V těchto dnech ale roste i zájem o železničního spojení, protože čínská strana vytvořila několik projektů, které navrhují vysokorychlostní spojení do Londýna (modernizace magistrál). Od představení projektu Nová hedvábná stezka se myšlenka modernizace železničního spojení opět stává velmi důležitou. Nově se zvažuje i další varianta, která by vytvořila trať vedoucí přes Kazachstán, střední Asii, Turecko, Bulharsko, Maďarsko až do Velké Británie a tím výrazně zkrátila celkovou délku tratě. (Sárvári, Sziedovitz 2016: 7-10)

V souvislosti s budováním této železnice nabídl podporu projektu i Miloš Zeman: *„Jednali jsme s čínským prezidentem o pomoci při výstavbě takzvané hedvábné stezky,*

¹⁰⁵ Zbýlých 15% zatím není přesně rozděleno a nevyklučuje se další participace čínských investorů.

¹⁰⁶ Tato částka je pouze odhadem.

což je v podstatě velkokapacitní železnice, která povede z Číny přes Kazachstán až do Evropy. Říkali jsme, že můžeme nabídnout zkušené železniční stavitele i výrobce vagonů, lokomotiv a tak dále,“ (Česká televize 2016)

5.4. Aktivita investiční skupiny China CEFC

Analyzovat posledního hlavního aktéra je velmi obtížné, protože o něm existuje málo dostupných informací. Investiční skupina China CEFC Energy Company (中国华信能源有限公司, Zhōngguó huá xìn néngyuán yǒuxiàn gōngsī) se na svých oficiálních stránkách prezentuje jako společnost, která se původně začala specializovat na oblast energetiky a její bezpečnosti, ale po představení projektu Nové hedvábné stezky se společnost věnuje snaze o vybudování mezinárodní investiční banky a specializuje se na finanční služby a investice do energetiky. (CEFC.co/cn 2016)

Aktivita skupina CEFC ve finančnictví se začíná projevovat už i v České republice, kde začíná skupovat významné podíly několika bank působících v ČR. Podle *Hospodářských novin* má skupina CEFC zájem o majoritní podíl v bankách vlastněných společnostmi J&T finance group, mimo jiné by skupina ráda koupila i banku GE Money Bank. (Ihned.cz 2016)

Premiér Bohuslav Sobotka se sešel s čínským ministrem zahraničí Wangem. Po jednání byl velmi optimistický a prohlásil, že Praha by se mohla stát centrem čínských finančních institucí pro střední a východní Evropu. (ekonomika.eurozpravy.cz 2015)

V českých médiích se tato investiční skupina často objevuje i ve spojení s fotbalovým klubem SK Slavia Praha, jehož hráči na svých dresech nosí čínský zkrácený název firmy (中国华信, Zhōngguó huá xìn), dále je společnost známá i odkoupením pivovaru Lobkowicz. Důležitá je i postava jejího prezidenta Ye Jianminga (叶简明, Yè jiǎnmíng), který se stal poradcem českého prezidenta. Česká společnost je rozdělena na dvě skupiny, které hodnotí přítomnost investiční skupiny v ČR. Představitelem první skupiny je pan Jaroslavem Tvrdíkem, který pro společnost CEFC pracuje a druhým představitelem je sinoložka Olga Lomová. Oba dva dostali stejný čas pro rozhovor v televizi DVTV, která se přímo zabývá rozhovory s osobami, které se věnují česko-čínské spolupráci. (DVTV.cz 2016)

Profesorka Lomová kritizuje společnost CEFC za neprůhledné vedení firmy a její úzké napojení na komunistickou stranu ČLR a na čínskou armádu. V některých jejích rozhovorech CEFC považuje za čínskou rozvědku, která by pro ČR mohla znamenat bezpečnostní hrozbu. V dalším bodě kritizuje osobu pana Jaroslava Tvrdíka, kterého nepovažuje za kompetentní osobu a kritizuje především jeho neznalost čínského kulturního prostředí a neznalost anglického a čínského jazyka. (DVTV.cz 2016: 1/2 díl)

Z pohledu pana Jaroslava Tvrdíka je profesorka Olga Lomová sinoložkou, která za poslední roky nestrávila v ČLR ani den, a proto nemá představu, jak moderní Čína vypadá. Domnívá se, že sinolog je odborník pouze z historického hlediska, ale momentální vývoj Číny požaduje i jiné odborníky. Dále ji označil za ženu, která je napojena na taiwanskou nadaci, kterou označil za přímou linii Čankajškovy politiky. Postoj pana J. Tvrdíka vůči Taiwanu je nepřímý naznačen, když v souvislosti s regionálním dělením Číny, mluví o 33¹⁰⁷ provinciích. (DVTV.cz 2016: 2/2 díl)

Celkově se dá shrnout, že profesorka Lomová vadí především pozadí firmy CEFC a nekompetentnost pana Tvrdíka. Ten ale nesouhlasí s kritikou své nekompetentnosti, protože podle svých slov byl v ČLR více než 100 krát a v čínském prostředí se pohybuje přes 5 let. Dále kritizuje profesorku Lomovou za její napojení na taiwanské organizace, a proto je podle jeho názoru podjatá.

Argumenty obou stran jsou v některých případech až komické, na druhou stranu to, že pozadí firmy CEFC není zcela průhledné, budí ve společnosti oprávněnou nedůvěru. Odpovědi pana Tvrdíka spíše podpořily celkový dojem nedůvěry v čínské partnerství. Celkový problém by ale mohl sahat mnohem hlouběji. Hlavní důvod jejich neshody vidím v novém postoji zahraniční politiky České republiky, který je charakterizován odklonem od havlismu a jeho pohledu na lidská práva. Pan Tvrdík je typickým představitelem nového směru zahraniční politiky. Tento směr není v české společnosti vítán, což dokazují i četné demonstrace během návštěvy čínského prezidenta. Pokud se ale panu Tvrdíkovu bude sjednávat oboustranně výhodné obchody, jeho význam bych v žádném případě nepodceňoval. Znalost čínštiny a čínské kultury je určitě nespornou výhodou, ale neměla by být považována za jediné kritérium kompetentnosti.

¹⁰⁷ ČLR má oficiálně 33 provincií, ale Taiwan jako vzbouřenecká provincie většinou nebývá započítáván.

5.5. Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce

Na oficiálních stránkách se komora prezentuje, jako komora, která byla založena, aby pomáhala navazovat a upevňovat kontakty mezi ČR a ČLR. Pomáhá především v oblasti vzájemného rozvoje podnikatelským, nepodnikatelským a zájmovým organizacím. Důležitou činností komory je i informování o možnostech podnikání v ČR/ČLR, za tímto účelem pořádá odborné semináře a akce, které informují všechny zájemce. Komora má podporu významných českých organizací, které informují o situaci a možnostech ve svých oborech a tím zvyšují kvalitu podávaných informací. Mezi nejznámější z nich patří: Hospodářská komora České republiky, Svaz průmyslu a dopravy, Agrární komora České republiky a mnohé další. Významnou činností komory je prezentování čínské a české kultury, proto pořádá veletrhy a akce, kde se snaží obě kultury sblížit a představit je přihlížejícím divákům. V roce 2016 to byla například akce oslav čínského nového roku v Praze, kde vystoupili čínští umělci a návštěvníci si mohli vyzkoušet i některé typické čínské aktivity¹⁰⁸. (Czechina.com 2016)

Ve vedení komory je pan Jaroslav Tvrdík za Českou republiku a pan Chen Qiutu (陈秋途, Chén qiūtú) za Čínu, oba dva jsou prezidenti komory. Pan Jaroslav Tvrdík je od roku 2013 poradcem premiéra České republiky (Bohuslav Sobotka), prezidentem Čínského investičního fóra a členem představenstva investiční skupiny CEFC China pro ČR. Pan Chen Qiutu mimo komoru působí jako člen představenstva, výkonný ředitel a člen Strategického rozhodovacího výboru CEFC China, patří k nejvýše postaveným lidem v celé investiční skupině. V komoře jsou zastoupeny české a čínské firmy, které se podílejí na vzájemných investicích do nových obchodů, za nejvýznamnější z nich lze například považovat: Huawei, HSBC, DHL, Komerční banka, PPF, J&T financial group, ČEZ, Škoda auto, a.s., Raiffeisen Bank a další¹⁰⁹. (Czechchina.com 2016)

¹⁰⁸ Možnost kaligrafie, úvod do čínské fonetiky, lekce o čínském čajovém obřadu...

¹⁰⁹ Seznam všech členů je k dispozici na oficiální stránkách komory: www.czechchina.com

5.6. Vzájemné propojení jednotlivých aktérů

Z výše uvedených analýz jednotlivých aktérů nemusí být na první pohled zřejmé jejich úzké propojení. Ve skutečnosti dohromady fungují jako relativně kompaktní skupina, která má za cíl zlepšit celkovou spolupráci mezi oběma zeměmi.

Všichni aktéři mají na sebe vazby, a proto je jejich vzájemná spolupráce velmi úspěšná. V českém prostředí je klíčový vztah trojice komora x CEFC x Zeman, která dohromady úspěšně zajišťuje realizaci projektů Nová hedvábná stezka a spolupráce 16+1. Spolupráce 16+1 je regionální částí většího projektu Nové hedvábné stezky. Evropské státy mají čas vstřebet nové geopolitické rozdělení světa a naopak Čína se postupně učí spolupracovat s evropskou kulturou, která je pro ni velmi rozdílná.

Následující tabulka shrnuje vzájemné vztahy mezi jednotlivými aktéry, kteří byli specifikováni v předchozích kapitolách 5.1 – 5.6. Znak „zatržení“ v tabulce znamená existenci vztahů mezi dvěma subjekty, ke každému znaku „zatržení“ je pod tabulkou uvedena vysvětlivka, která jejich vzájemný vztah objasňuje.

Tabulka č. 2: Vzájemné vztahy jednotlivých aktérů

Vzájemné vztahy	Spolupráce 16 + 1	Miloš Zeman	Nová hedvábná stezka	CEFC	Česko-čínská komora
Spolupráce 16 + 1	—	✓ ¹	✓ ²	✓ ³	✓ ⁴
Miloš Zeman	✓ ¹	—	✓ ⁵	✓ ⁶	✓ ⁷
Nová hedvábná stezka	✓ ²	✓ ⁵	—	✓ ⁸	✓ ⁹
China CEFC	✓ ³	✓ ⁶	✓ ⁸	—	✓ ¹⁰
Česko-čínská komora	✓ ⁴	✓ ⁷	✓ ⁹	✓ ¹⁰	—

Vysvětlení číselných popisků:

- 1 – Miloš Zeman zastupuje společně s Bohuslavem Sobotkou Českou republiku.
- 2 – Spolupráce 16+1 se dá považovat za dílčí regionální část projektu NHS.
- 3 – Investiční skupina CEFC skupuje společnosti, které se podílí na realizaci NHS.
- 4 – Komora pomáhá organizovat 16+1 a zároveň realizuje vzájemné obchody.
- 5 – Miloš Zeman zastupuje společně s Bohuslavem Sobotkou Českou republiku.
- 6 – Prezident CEFC je poradcem Miloše Zemana v otázkách Číny.
- 7 – Komora pomáhá realizovat jeho politiku a funguje jako katalyzátor informací.
- 8 – Investiční skupina CEFC skupuje společnosti, které se podílí na realizaci NHS.
- 9 – Komora pomáhala organizovat příjezd prezidenta Xi Jinpinga, který jednal o NHS.
- 10 – Pan Jaroslav Tvrdík a pan Chen Qiu jsou aktivní jak v CEFC, tak v komoře.

Z tabulky č. 2 je patrné, že jednotliví aktéři mají mezi sebou kontakt. Společným pojítkem všech jednotlivých aktérů je i Bank of China, která spravuje finance některých domluvených obchodů a investic.

Následující tabulka potvrzuje vzájemné vztahy jednotlivých aktérů k Bank of China. Znak „zatržení“ v tabulce znamená existenci vztahů mezi dvěma subjekty, ke každému znaku „zatržení“ je pod tabulkou uvedena vysvětlivka, která jejich vzájemný vztah objasňuje

Tabulka č. 3: Vztahy jednotlivých aktérů vůči Bank of China

Vzájemné vztahy	Spolupráce 16 + 1	Miloš Zeman	Nová hedvábná stezka	CEFC	Česko-čínská komora
Bank of China	✓ ₁	✓ ₂	✓ ₃	✓ ₄	✓ ₅

Vysvětlení číselných popisků:

- 1 – Bank of China realizuje financování projektů ze spolupráce 16+1.*
- 2 – Miloš Zeman vyjednával o založení pobočky v ČR.*
- 3 – Bank of China realizuje financování projektů z Nové hedvábné stezky.*
- 4 – Bank of China má za úkol usnadnit finanční aktivity CEFC China Group.*
- 5 – Česko-čínská komora bude spojovat podnikatele s pobočkou Bank of China.*

6. Pobočka Bank of China v ČR

„Bank of China bude mít pobočku v Česku. Zástupci banky to oznámili po setkání s prezidentem Milošem Zemanem v Číně. Pobočka jedné z největších bank nejen v Číně, ale i ve světě, bude otevřena nejpozději v roce 2015.“ (Ekonomika.idnes.cz 2014)

Tato zpráva se v roce 2014 v různém znění objevila v naprosté většině českých a zahraničních médií. O necelý rok později 31. 8. 2015 došlo k její realizaci a pobočka banky byla oficiálně založena, stalo se tak za přítomnosti některých členů představenstva banky a za přítomnosti českého prezidenta. (Ekonomika.idnes.cz 2015) Slavnostní otevření pobočky bylo naplánováno na konec roku, ale v lednu 2016 pobočka informovala o otevření pobočky pro veřejnost až ke konci jara, ačkoliv už je v kontaktu s některými potenciálními zákazníky. Zároveň oznámila, že bude sídlit v pražském Florentinu. (denik.cz 2016)

V souvislosti se zakládáním pobočky se začaly objevovat zprávy analytiků, kteří hodnotili dopady založení pobočky na český bankovní trh, na širší českou společnost a na vztah banky k česko-čínským investicím. Česká média citují právě tyto zprávy/analýzy, a proto se dá setkat s identickou citací v naprosté většina z nich.¹¹⁰

Výjimkou je rozhovor s rektorem Bankovního institutu v Praze panem Františkem Pavelkou, který uvedla pouze Česká televize. Pan F. Pavelka hodnotí přítomnost banky jako důsledek nárůstu čínských investic. Podle jeho slov by přítomnost banky neměla výrazně ohrozit tuzemský bankovní trh, na druhou stranu zmiňuje, že banka může získat klientelu v oblasti služeb, které české banky nenabízí, například odkup pohledávek a možnost finančního leasingu¹¹¹. (Česká televize.cz 2015)

Obdobné hodnocení obsahuje i analýza společnosti Deloitte, kterou vytvořil analytik David Marek: *„Lokální banky již dnes mohou nabídnout případným čínským investorům velmi levné financování, Bank of China může být případně ještě vstřícnější. Přínos její přítomnosti na českém trhu může být pozitivní. Česká republika by měla vytvářet podmínky, aby byla atraktivní pro jakékoli investice ze zahraničí.“* (Česká televize.cz 2015)

¹¹⁰ Česká televize, Ihned.cz, Novinky.cz, Deník.cz, zpravy.e15.cz, TV NOVA, TV Prima, atd.

¹¹¹ Viz. předchozí kapitola věnující se leasingu letadel.

Další názor přinesl analytik Marek Hatlapatka, který se vyjádřil následujícími slovy: *„Pro český export do Číny to nebude mít až tak zásadní viditelný význam... Pokud českým podnikům nějak pomůže, tak spíše prostřednictvím toho, že se stanou přímou nebo nepřímou součástí projektů čínských investorů – například jako subdodavatelé.“* (Česká televize.cz 2015)

Při otvírání pobočky se vyjádřil i prezident Miloš Zeman: *„Děkuji, že jste přijel, děkuji, že jste dodržel slovo, o čemž jsem ostatně nikdy nepochyboval, a jsem velmi rád, že se podařilo kromě otevření pobočky také dohodnout přímé letecké spojení mezi Pekingem a Prahou, což bezesporu povede k přílivu čínských turistů. Ti turisté budou mít zájem bydlet i v hotelech vlastněných čínskými podnikateli a ti čínští podnikatelé zase budou potřebovat úvěry, aby si ty hotely mohli postavit nebo koupit, a věřím, že první, kdo jim tento úvěr poskytne, bude právě Bank of China.“* (Zemanmilos.cz 2015)

Pobočka je spíše symbolem narůstajících investic, které by podle ekonoma A. Michla měly nadále růst. Ve svém rozhovoru pro DVTV upozorňoval na potřebu zahraničních investic do ČR. Zmiňuje, že v posledních letech mají asijské státy více peněz, než západ, a proto je důležité, aby ČR začala spolupracovat s ČLR už od samého začátku a stala se vstupenkou Číňanů do Evropské unie potažmo Evropy. Česko je pro Čínu atraktivní především třemi P - prezidentem, Prahou a průmyslem. Podle ekonoma Michla by se sice nemělo zapomínat na lidská práva, ale v byznysu se to s nimi nemá příliš přehánět. S lidskými právy by se měla vypořádat česká diplomacie, nikoli ekonomika. V pohledu na lidská práva se shoduje s prezidentem Zemanem (DVTV 31. 3. 2016) Jeho názor je velmi objektivní.

Z analýz je patrné, že pobočka Bank of China je důležitá především pro čínské firmy, které získají přístup k čínské bance v českém prostředí a získají potřebné finanční krytí, které jim banka může poskytnout. Negativní vliv pobočky na tuzemské banky by měl být naprosto minimální, dopady by měly naopak být pozitivní, protože pobočka může rozšířit nabídku služeb, které na tuzemském trhu chybí¹¹².

¹¹² Viz. předchozí kapitoly

7. Pohled do budoucnosti

V předchozí kapitole je aktuální komentář předního českého ekonoma Adama Michla, který předpokládá nárůst vzájemné spolupráce a obchodu. Politika českého premiéra a českého prezidenta korespondují se slovy pana Michla, je tedy velmi pravděpodobné, že české a čínské partnerství bude významně narůstat.

V České republice se už nyní objevují zprávy, že i další čínská banka má zájem o vstup na tuzemský bankovní trh. Jedná se o banku China Construction bank, která by měla převzít správu nad některými infrastrukturními projekty. (zpravy.aktulane.cz 2016) Je tedy otázkou času, jak budou čínské banky fungovat v ČR. Lze již téměř s jistotou předpokládat, že obě čínské banky budou spolu úzce spolupracovat.

V následujících měsících bude otevřena pobočka Bank of China v ČR i pro veřejnost. Na českém bankovním trhu vznikne možnost vést účet v RMB měně a rozšíří se nabídka o nové bankovní služby. Banka bude spravovat nové projekty, které se uzavřou v rámci společných dohod.

V této chvíli ale zatím existuje velké množství otázek, na které zatím nikdo nezná přesné odpovědi. Už nyní je zřejmé, že založení pobočky Bank of China v ČR je důležitým krokem k realizaci vzájemných investic mezi ČR a ČLR.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala analýzou důsledků expanze Bank of China na český trh. Důvodem výběru tohoto tématu byl rozdílný úhel pohledu mých spolužáků z politologie a čínské filologie na nový pro-čínský kurz české zahraniční politiky.

První část práce byla koncipována především jako analýza historických podob banky, vnitřních reforem, vybraných expanzí a současné podoby banky. Teoretická část byla psána především jako úvod do instituce Bank of China.

V praktické části práce se mi povedlo určit základních pět faktorů, které jsou odpovědí na mou výchozí výzkumnou otázku, které kroky vedly k úspěšnému založení pobočky Bank of China? Vzájemná interakce následujících pěti procesů vedla k úspěšnému založení první české pobočky: založení spolupráce 16+1 mezi CEE a ČLR, založení Nové hedvábné stezky a Námořní hedvábné stezky 20. století, úloha prezidenta Miloše Zemana, aktivita finanční skupiny CEFC China a založení Smíšené česko-čínské komory vzájemné spolupráce. Pohled na jednotlivé aktéry a procesy se začíná projevovat jako štěpná linie české společnosti. Cílem těchto analýz je vytvořit celkový pohled na Bank of China. Tato instituce je často spojována v souvislosti s nárůstem čínskými investicemi, ale neexistuje ucelená práce, která by se Bank of China věnovala.

Z mých analýz vyplynulo, že pobočka Bank of China má prozatím spíše symbolický význam. Důležitým faktorem, který restartoval česko-čínské vztahy je i odklon české zahraniční politiky od havlismu a jeho pojetí lidských práv.

V práci se mi proto podařilo potvrdit hypotézu, že Bank of China se na českém trhu objevuje jako logické vyústění četných čínských investic, zřízení pobočky předznamenává pokračování těchto investic a vytvoření potřebného zázemí pro další investice.

V závěru práce byly nastíněné některé možnosti budoucího vývoje. Česká republika se podle mě stává důležitým mezinárodním hráčem a vstupní bránou ČLR do Evropy. Až čas ukáže, jak se budou vzájemné vztahy nadále vyvíjet a jak se v nich projeví důsledky expanze Bank of china na český trh.

Summary

This thesis examines the consequences of the expansion Bank of China on the Czech market. This topic explains the Bank of China as the Chinese bank institution and the expansion of the bank. The reason of the choice is my two-major studies. I am student of Chinese philology and political science, so I have heard many opinion on the Czech-Chinese relation. During writing this thesis, should arrive Chinese president to the Czech Republic.

This thesis is divided on the theoretical and practical parts. In the theoretical part, the thesis describes the history of the Bank of China. In the Practical part, there is analysis of each process, which helped to establish the first Czech branch. In the thesis are also described some Chinese economic projects connected with the Czech Republic.

Keyword: Bank of China, New Silk Road, Marine Silk Road of the 21.st century, Cooperation 16+1, expansion of the Chinese banking

Seznam zdrojů a literatury

Primární zdroje:

1. LEGISLATIVE AFFAIRS COMMISSION OF THE STANDING COMMITTEE OF THE NATIONAL PEOPLE'S CONGRESS. *Law of the People's Republic of China on the People's Bank of China* Dostupné z WWW stránek: www.china.org.cn/business/laws_regulations/200706/22/content_1214826
2. BANK OF CHINA. *Bank of china Annual report 2015*. 26. 3. 2016, Peking. Dostupné z WWW stránek: <http://www.boc.cn/en/investor/ir3/>
3. BANK OF CHINA ANALYSIS DEPARTMENT. 2015. *Bank of China Limited SWOT Analysis*. Bank Of China SWOT Analysis 1-8. Business Source Complete.

Monografie:

1. FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. Dějiny států.
2. GABOR, Sandra. *Free and clear press corps: Hungarian financier gabor S. acs offers to buy controlling interest in bank of china*. 2004, M2 Presswire
3. HENDRICKSON, K. E. *The encyclopedia of the industrial revolution in world history*. 2015, Lanham, Md. Rowman et Littlefield
4. CHENG, Linsun. *Banking in modern China: entrepreneurs, professional managers and the development of Chinese banks, 1897-1937*. 2003, New York: Cambridge University Press, ISBN 0521811422

5. MICKEY, Georgia. *Safeguarding national credibility': founding the Bank of China in 1912*. 2012, Twentieth-Century China 37, no. 2. 139-160.
6. PENG, Yuanyuan. *The Challenges of WTO entry to China's banking industry*. 2006, University of Cambridge, 2006.
7. PENG, Yuanyuan. *The Chinese Banking Industry: Lessons form History for Today's Challenges*. 2007, Routledge press
8. SZCUDLIK, J. *Coming out of the shadows: the Polish perspective on China-Central and Eastern Europe relations*. 2015, International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs, Central & Eastern European Academic Source
9. WU, Leonard. *China's Paradox -- Prosperous Banks in National Crisis. Far Eastern Survey* 1935, University of California Press, Institute of Pacific Relations
10. YUN CHUL, Park. *How finance is shaping the economies of China, Japan, and Korea*. 2013, New York: Columbia University Press. ISBN 9780231165266.

Příspěvky ve sborníku:

1. BELL, Stephen a Hui FENG. *The rise of the People's Bank of China: the politics of institutional change*. 2013, Cambridge: Harvard University Press
2. PALOUČEK, Stanislav a kol. *Bankovníctví*. 1. vyd. 2006, Praha: C.H.Beck, 716 s. ISBN 8071794627.

Zahraniční novinové články

1. BBC.COM 2013. *Chinese banks top global 1000 ranking for first time*. Online (cit. 12. 3. 2016) dostupné z WWW stránek: <http://www.bbc.com/news/business-23122491>
3. BUSINESS.TIME.COM. 7. 2. 2011. *Should you put your saving in a Chinese bank account*. Cit. 28. 3. 2016 Dostupné z WWW stránek: <http://business.time.com/2011/02/07/does-china-have-better-savings-accounts/>
4. BUSINESSINSIDER.COM. 1. 26. 2016. *China warned George Soros against war on the renminbi*. Dostupné z WWW stránek <http://www.businessinsider.com/china-warned-george-soros-against-war-on-the-renminbi-2016-1>
5. CNTV.CN. 29. 10. 2014. *[Huánqiú shìxiàn] zhuānfǎng jiékè zǒngtǒng mǐ luò shén-zé màn*. Cit. 13. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://news.cntv.cn/2014/10/29/VIDE1414595398290721.shtml>
4. FORBES. *Global 2000*. Dostupné z WWW stránek: http://www.forbes.com/global2000/list/#header:assets_sortreverse:true
5. LI, G. *Chinese-funded Banks Enter the City of London -- A Win-win Choice*, China Today, 63, 2, pp. 34-37
6. STASTIA.COM 2016. *Number of mobile cell phone subscribers in China from November 2014 to November 2015 (in millions)*. Cit. 10. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.statista.com/statistics/278204/china-mobile-users-by-month/>

7. THEDIPLOMAT.CZ 30. 3. 2016. *President Xi's Visit to Czech Republic Sparks Praise, Protests*. Cit. 24. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://thedi diplomat.com/2016/03/president-xis-visit-to-czech-republic-sparks-praise-protests/>
8. THEEPOCHTIMES.COM 2013. *China banking crisis escalates some banks suspended lending activity*. Cit. 21. 3. 2016 Dostupné z WWW stránek: <http://www.theepochtimes.com/n3/132751-china-banking-crisis-escalates-some-banks-suspended-lending-activity/>
9. THEGUARDIAN.COM. 08. 01. 2015. *Mega Mao' no more as ridiculed golden statue destroyed*. Cit. 17. 3. 2016 Dostupné z WWW stránek: <http://www.theguardian.com/world/2016/jan/08/giant-golden-chairman-mao-statue-destroyed-henan-province>
10. WSJ.com 25. 10. 2012. „*Bank of China Says It Hasn't helped HAMAS*“ cit. 21. 3. 2016. Dostupné z WWW stránek <http://www.wsj.com/articles/SB1000142405297020389>

České novinové články:

1. AKTUALNE.CZ 17. 3. 2015. *Další čínská banka chce do Česka, jednala s náměstkem Babiše*. Dostupné z WWW stránek: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/dalsi-cinska-banka-chce-do-ceska-jednala-s-namestkembabise/r~e056a526cc8111e4875c002590604f2e/>
2. BYZNYS.IHNED.CZ. 31. 8. 2015. *Bank of China dokonce roku otevře v Česku svou první pobočku. Zeman se potkal s jejím představitelem*. Cit. 11. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://byznys.ihned.cz/c1-64532560-bank-of-china-do-konce-roku-otevire-v-cesku-svou-prvni-pobocku-zeman-se-potkal-s-jejim-predstavitelem>

3. CEFC.CO/CN. *Gongsi jianjie*. Cit. 25. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.cefc.co/category/wmdzghx?lang=cn>
4. CESKATELEVIZE.CZ. 31. 3. 2016. *Čína plní Zemanovci sen, vědci však mají z kanálu Dunaj-Odra-Labe špatné spaní*. Cit. 25. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1739707-cina-plni-zemanovi-sen-vedci-vsak-maji-z-kanalu-dunaj-odra-labe-spatne-spani>
5. CESKATELEVIZE.CZ. 25. 8. 2015. *Nováček mezi bankami v Česku Bank of China otevírá první pobočku*. Cit. 24. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1576036-novacek-mezi-bankami-v-cesku-bank-china-otevira-prvni-pobocku
6. CESKATELEVIZE.CZ. 6. 9. 2015. *Zeman odhadl čínské investice v ČR na 10 miliard. Dál sní i o kanálu Dunaj-Odra*. Cit. 25. 4. 2016. Dostupné na WWW stránkách: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1579672-zemanuv-sen-podil-ciny-na-vystavbe-kanalu-dunaj-odra-labe>
7. DENIK.CZ 21. 1. 2016. *Pobočka Bank of China se v Česku pro veřejnost otevře na jaře*. Cit. 12. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.denik.cz/ekonomika/pobocka-bank-of-china-se-v-cesku-pro-verejnost-otevire-na-jare-20160122.html>
8. DOBROVOLSKÝ, Ján. *Peripetie a úspěchy čínské bankovní reformy*. (online). 2012, ISSN 1214-8857. (12. 3. 2016) Dostupné na WWW: <http://glosy.info/texty/peripetie-a-uspechy-cinske-bankovni-reformy/>
9. EUROZPRAVY.cz. 13. 10. 2015. *Praha by mohla být centrem čínského finančnictví, Sobotka jednal s čínským ministrem*. Cit. 12. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://ekonomika.eurozpravy.cz/ceska-republika/134110-praha-by-mohla-byt-centrem-cinskeho-financnictvi-sobotka-jednal-s-cinsky-ministrem/>

10. E15.CZ. 15. 2. 2016. *Čínské banky evidovaly v prosinci nejvíce špatných úvěrů za deset let.* Online (cit. 25. 2. 2016) dostupné z WWW stránek <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/cinske-banky-evidovaly-v-prosinci-nejvice-spatnych-uveru-za-deset-let-1271277>
11. E15.CZ. 10. 11. 2015. *Pro čínské aerolinky může být pražské letiště důležitější než Londýn.* Cit 24. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://zpravy.e15.cz/byznys/doprava-a-logistika/pro-cinske-aerolinky-muze-byt-prazske-letište-dulezitejsi-nez-londyn-1244305>
12. IDNES.CZ. 26. 10. 2014. *Bank of China otevře pobočku v Česku.* Cit 11. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek <http://ekonomika.idnes.cz/bank-of-china-otevře-pobocku-v-cesku-dbc-/eko-zahranicni.aspx?c=A141026_080417_eko-zahranicni_cen
13. IDNES.CZ. 27. 10. 2014. *Česko uznává celistvost Číny, řekl Zeman, včetně Tibetu a Tchaj-wanu.* Cit. 13. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: zpravy.idnes.cz/cesko-uznava-celistvost-ciny-tibet-zeman-f1k-/zahranicni.aspx?c=A141027_120243_zahranicni_bse
14. IDNES.CZ 6. 9. 2015. *Číňané otvírají pobočku Bank of China v Česku.* Cit. 13. 4. 2016 Dostupné z WWW stránek:http://ekonomika.idnes.cz/cinane-otviraji-pobocku-bank-of-china-v-cesku-foi-/ekonomika.aspx?c=A150901_2188169_ekonomika_rts
15. IDNES.CZ 11. 4. 2016. *Číňané zaplatí miliardy, se svým nákladem chtějí plout na Moravu.* Cit. 23. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: http://brno.idnes.cz/cina-planuje-postavit-obri-lodni-prekladiste-v-hodonine-p2z-/brno-zpravy.aspx?c=A160409_2238180_brno-zpravy_krut
16. INVESTICNIMAGAZIN.CZ. 2012. *Za dveřmi čínského bankovního trhu čeká velká změna.* Cit 3. 5. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.investicnimagazin.cz/za-dvermi-cinskeho-bankovniho-trhu-ceka-velka-zmena>

17. IHNED.CZ. 21. 3. 2016. *Čínský nájezd na české banky. Skupina CEFC za desítky miliard loví GE Money Bank či polovinu v bankách od J&T.* cit 25. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://archiv.ihned.cz/c1-65215810-cinsky-najezd-na-ceske-banky>.
18. LIDOVKY.CZ. 16. 12. 2009. *Dalajlama: můj přítel Havel mi bude scházet.* Cit. 12. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: http://www.lidovky.cz/dalajlama-muj-pritel-havel-mi-bude-schazet-fgw-/zpravy-svet.aspx?c=A111219_093843_In_za_hranici_mtr
19. NOVINKY.CZ. 25. 2. 2016. *Praha navazuje další přímé letecké spojení s Čínou.* Cit. 24. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.novinky.cz/cestovani/395847-praha-navazuje-dalsi-prime-letecke-spojzeni-s-cinou.html>
20. SECURITYMAGAZIN.CZ 19. 05. 2016. *Čína může nechat zhroutit dolar.* Dostupné z WWW stránek: <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/cina-muze-nechat-zhroutit-dolar-1404045428>
21. ŠIROKÝ, Jan. 16. 6. 2009. *Dopravní projekty mezi Čínou a Evropou.* Cit. 20. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://logistika.ihned.cz/c1-37418600-dopravni-projekty-mezi-cinou-a-evropou>
22. VODNÍ CESTA A PLAVBA. 2016. *Časopis pro ekologické, ekonomické a technické aspekty vodní dopravy a vodních cest v ČR, Evropě a jiných kontinentech.* Vol 1. ISSN 1221-2232.

Zahraniční internetové články:

1. BANKOFCHINA.COM/UK. *About us.* Cit. 21. 3. 2016. Dostupné z WWW stránek: http://www.bankofchina.com/UK/aboutus/ab1/201110/t20111011_1578157.htm

2. BOC.CN. *An Important Turning Point for Bank of China - Restructured as an International Exchange Bank (1928)*. Dostupné z WWW stránek: http://www.boc.cn/en/aboutboc/ab7/200809/t20080926_1601876.html
3. BOC.CN. *The Republic of China and Bank of China: Keeping Pace with History (1912)*. Dostupné z WWW stránek: http://www.boc.cn/en/aboutboc/ab7/200809/t20080926_1601882.html
4. BOC.CN. *Introduction of Bank of China's institutions*. Dostupné z WWW stránek: http://www.boc.cn/en/aboutboc/ab6/200812/t20081211_1601994.html
5. BOCAVIATION.COM. *About us*. Cit. 24. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <https://www.bocaviation.com/en/About-Us.aspx>
6. CEFC.CO/CN. *Gongsi jianjie*. Cit. 25. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.cefc.co/category/wmdzghx?lang=cn>
7. CHINAINTERNETWATCH.COM 25. 3. 2015. *China Mobile Payment Market Insights in 2014*. cit. 10. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.chinainternetwatch.com/12815/mobile-payment-2014/>
8. CHINAPAYMENTSERVICES.COM. 2015. *Online Payment Systems in China*. Cit. 10. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <https://www.chinapaymentservices.com/online-payments-china>
9. DHL.COM 2016. *Ocean Freight*. Cit. 24. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: http://www.dhl.com/en/logistics/freight_transportation/ocean_freight.html
10. FRMPRC.gov.cn. Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. 16. 4. 2012. *China's Twelve Measures for Promoting Friendly Cooperation with Central and Eastern European Countries*. Cit. 11. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/wjbispg_665714/t928567.shtml

11. HKMA.GOV.HK. 27. 5. 2015. *Monetary stability*. Cit. 28. 3. 2015. Dostupné z WWW stránek: <http://www.hkma.gov.hk/eng/key-functions/monetary-stability/notes-coins-hong-kong/notes.shtml>
12. KPMG.COM. Březen 2007. *Retail Banking in China: New frontiers*. Dostupné z WWW stránek: <https://www.kpmg.com/CN/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/retail-banking-china-0703.pdf>
13. WTO.ORG. 2015. *Members and observers*. Cit. 21. 3. 2016. Dostupné z WWW stránek <https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm

České internetové články:

1. CINSKY.CZ, 2. 12. 2015. *Tvrdé přistání čínské ekonomiky*. (21. 3. 2016) Dostupné na WWW: <http://www.cinsky.cz/clanek.php?id=585&tisk=1&lang=cs>
2. CZECHCHINA.COM. 17. 9. 2014. *CIF/LLM 2014: Společná setkání jako motor dalšího rozvoje vztahů ČLR a zemí SVE*. Cit. 20. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.czechchina.com/cif/?p=6662>
3. CZECHCHINA.COM. 2016. *Poslání komory*. Cit. 26. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: http://www.czechchina.com/?page_id=2311
4. CHINAEMBASSY.CZ. 17. 09. 2012 *Spolupráce Číny a zemí střední a východní Evropy vyústí v nové příležitosti* Cit. 11. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://www.chinaembassy.cz/cze/jkgk/t970191.htm>
5. MANAGEMENTMANIA.CZ. 2015. *Knowledge*. Cit. 20. 3. 2016. Dostupné z WWW stránek: <https://managementmania.com/cs/knowledge>

6. VOLBY.CZ. 12. 01. 2013. *Volba prezidenta republiky konaná ve dnech 11. 01. – 12. 01. 2013.* Cit. 13. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://volby.cz/pls/prez2013/pe2?xjazyk=CZ>
7. ZEMANMILOS.CZ. 31. 8. 2015. *Projev prezidenta republiky při slavnostním otevření pobočky Bank of China v ČR.* Cit. 27. 4. 2016. Dostupný z WWW stránek: <http://www.zemanmilos.cz/cz/clanky/projev-prezidenta-republiky-pri-slavnostni-m-otevreni-pobočky-bank-of-china-v-cr-892185.html>.

Videa:

1. CESKATELEVIZE.CZ. 25. 8. 2015. *Rozhovor s Františkem Pavelkou.* Cit. 24. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1576036-novacek-mezí-bankami-v-cesku-bank-china-otevira-prvni-pobočku
2. CNTV.CN. 29. 10. 2014. *[Huánqiú shìxiàn] zhuānfāng jièkè zōngtǒng mǐ luò shén-zé màn.* Cit. 13. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://news.cntv.cn/2014/10/29/VIDE1414595398290721.shtml>
3. DVTV.CZ. 28. 3. 2016. *Jsou čínské investice v Česku žádoucí? Pro a proti ve speciálu DVTV! 1. a 2. díl.* Dostupné z WWW stránek: <http://video.aktualne.cz/dvtv/jsou-cinske-investice-v-cesku-zadouci-pro-a-proti-ve-special/r~dd061f68f1fc11e5b8100025900fea04/r~a8bfc7f6ea1611e5819a002590604f2e/>
4. DVTV.CZ. 31. 3. 2016. *Michl: Čínské peníze potřebujeme, nebezpečí nevidím, lidská práva musí zvládnout diplomacie.* Cit. 27. 4. 2016. Dostupné z WWW stránek: <http://video.aktualne.cz/dvtv/cina-se-mi-libi-jejich-penize-potrebujeme-zbytek-musi-zvladn/r~ac56341ef68111e59214002590604f2e/>.